De Wespendief – een Afrikaanse roofvogel in de duinen tussen Camperduin en Wijk aan Zee

Jos Vroege

In de vorige nummers van De Winterkoning verschenen 'De Buizerd en de Boommarter' en 'De Boomvalk, de Havik en de Sperwer'– twee stukken over 12 jaar roofvogelonderzoek in de duinen bij Castricum. In dit nummer een derde bijdrage: over een ongrijpbare zomergast uit Afrika ten zuiden van de Sahara.

Afrika ten zuiden van de Sahara

Vanaf 1995 hebben leden van de Roofvogelwerkgroep Noord-Kennemerlands Duin (RNKD) in de duinen tussen Camperduin en Wijk aan Zee (7189 ha) succesvolle broedgevallen vastgesteld van zes soorten roofvogels: de Boomvalk, de Buizerd, de Havik, de Sperwer, de Torenvalk en de Wespendief (Levering, 2011). Van deze zes roofvogelsoorten overwinteren er twee in Afrika ten zuiden van de Sahara: de Boomvalk en de Wespendief.

In de afgelopen jaren ben ik in de wintermaanden driemaal in Afrika ten zuiden van de Sahara geweest: in februari/maart 2005 in Gambia, Senegal en het zuiden van Mauretanië, in december 2008 in Oeganda en in december 2009 in Kenia. In 'Senegambia' werden de Boomvalk en de Wespendief – 'schaars' en 'zeldzaam' in deze regio, maar 'mogelijk ondergerapporteerd' (Barlow e.a., 1999) – door mij en mijn reisgenoten niet gezien. In Oeganda en Kenia werd de Boomvalk – een 'gewone trekvogel en wintergast' (Stevenson & Fanshawe, 2002) - door ons wél een aantal maal waargenomen. In Oeganda brachten wij veel tijd door in bosgebieden: we bezochten onder andere het 'Bwindi Impenetrable National Park', het 'Semliki National Park', het 'Kibale National Park' en het 'Mabira Forest Reserve'. De Wespendief – in oostelijk Afrika een 'regelmatige, maar schaarse Palearctische trekvogel' – werd daar door ons echter niet aangetroffen. In de bossen op 'Mount Kenya' gebeurde dat, een jaar later, evenmin. In 'Kakamega Forest' – een van de laatste stukken tropisch regenwoud in het westen van Kenia – zagen wij, tot mijn grote vreugde, wél een Wespendief[1]. De waarneming van deze vogel – in alle

[1] Bijlsma (1997) zag in december 1996 tijdens een reis door Ghana in totaal zeven Wespendieven. Al deze vogels werden gezien in het zuiden van het land, in verschillende bostypen. In februari 2001 werd door Bijlsma (2002) in het

rust om zich heen kijkend vanuit een dode boom in het oerwoud en later vliegend door het oerwoud – veranderden mijn beeld van de Wespendief: van de meest ondoorgrondelijke van ‘onze’ roofvogels overwinterend in Afrika, in een Afrikaanse roofvogel broedend in Europa.

Wespendief, Kakamega Forest, 15-12-09 Foto: Marco Witte

---

zuidoosten van Nigeria – in een gebied van 600 ha onder andere bestaand uit primair regenwoud - 34x een Wespendief waargenomen (tenminste 20 verschillende individuen). Volgens de auteur was de, zowel voor Afrikaanse als voor Europese begrippen, hoge dichtheid van Wespendieven in dit gebied waarschijnlijk toe te schrijven aan een combinatie van belangrijk overwinterings-gebied (bosranden, open plekken en regenwoud) en een soort-specifieke dataverzamelingsmethode.

De duinen tussen Camperduin en Wijk aan Zee

Toen ik in 2000 lid werd van de RNKD en ging meewerken aan het onderzoek in gebied Castricum (1058 ha), maakten Klaas Dekkers, Ruud Kok, Henk van der Leest en Henk Levering met mij eerst een ronde langs bestaande roofvogelnesten. Van de Boomvalk konden zij mij niet meer laten zien dan een nest op de Papenberg waarin in 1998 in gebied Castricum een laatste, mislukte broedpoging was gedaan (Vroege, 2012a)[2]. Van de Wespendief werd in dit gebied pas in 1999 voor het eerst een territorium vastgesteld. Een nest werd dat jaar echter niet gevonden (Levering & Vlugt, 1999).

Bij de in opdracht van de PWN uitgevoerde broedvogelinventarisaties van het Noordhollands Duinreservaat werd in 1993 voor het eerst een territorium van de Wespendief vastgesteld[3]. In gebied Bakkum–Egmond werden, nabij het Zeeveld, door Huub Huneker zelfs twee voedselvluchten waargenomen. “Door medewerkers van PWN is in juli een roofvogelnest gevonden, dat pas laat gemeld is.” “Van de door Huneker waargenomen voedselvluchten (…) ging één rechtstreeks naar dit nest en kwam de Wespendief zonder raat uit dezelfde richting terug. De andere voedselvlucht wijkt een klein beetje af van de kortste weg naar het verdachte nest. Als Wespendieven met raat binnen een paar honderd meter liever het nest niet over open gebied maar over de bosrand naderen klopt de richting wel.

---

[2] De Papenberg is een hoog duin in de binnenduinrand bij Castricum van waaruit gebied Castricum vrijwel geheel is te overzien.

[3] Volgens Veenstra (1994) werd in de zomer van 1991 al een raten gravende Wespendief waargenomen nabij bezoekerscentrum de Hoep – ten zuiden van camping Bakkum. In de zomer van 1992 vonden Jorg en Sander Schagen – beiden 12 jaar oud – in het bosgebied tussen camping Bakkum en het Zeeveld bovendien het nest van een Wespendief. “Het nest zat erg hoog in een dennenboom.” Van het nest vloog een vogel af. “Onder en in de buurt van de horstboom lagen wespenraten.” “Ook vond Jorg een grote veer,” “met twee kleine banden en een grote eindband” die thuis in een vogelboek werd opgezocht. Het ”leek op een handpen van een wespendief.” Hoewel Jorg en Sander “erg trots” waren op hun vondst, vertelden ze niet iedereen daarover. “Alleen de boswachter wist ervan.” “Ik weet niet meer of we de wespendief nog een keer gezien hebben en of het een succesvol broedgeval werd.” “De nestboom met nest is in de winter van 1992 omgezaagd” (Schagen, 2003). Wellicht hebben deze vogels het jaar daarop een nest gebouwd nabij het Zeeveld – het nest dat in juli 1993 door medewerkers van PWN werd gevonden (Veenstra, 1994).

“De idee is dat het nest van de Wespendief gevonden is, zonder dat dit beseft werd” (Veenstra, 1994). Tijdens de in opdracht van Staatsbosbeheer uitgevoerde gebiedsdekkende kartering van Boswachterij Schoorl werden in 1993 geen Wespendieven waargenomen (Veenstra, 1994). Dook Vlugt zag in gebied Bergen tussen 20 juni en 10 juli 1993 wel driemaal een Wespendief, waarvan eenmaal vlinderend boven zijn huis in Bergen (Vlugt, 1993; 2010a). In het verslag van de RNKD wordt, naast een territorium van de Wespendief in gebied Bakkum-Egmond, daarom ook uitgegaan van een territorium in gebied Bergen (Levering, 2011).

Het eerste succesvolle broedgeval van de Wespendief werd in de duinen tussen Camperduin en Wijk aan Zee vastgesteld in 1995 – het eerste jaar dat door leden van de RNKD in dit gebied onderzoek werd gedaan[4]. “Het bewuste nest” – in een zwarte den in gebied Bakkum-Egmond, niet ver van camping Bakkum – “was tijdens de winterrondes al ontdekt maar leek niet bezet.” Pas eind mei werd activiteit waargenomen, waarbij eerst werd verondersteld dat het om een late buizerd ging. Een vijftal achtereenvolgende bezoeken leverde echter niet veel op, behalve dat er vers loof op het nest lag. Pas toen half juli door Dick en André Dekker Wespendieven werden gezien in het bos, rees het vermoeden dat het om een wespendiefnest ging. Dit werd spoedig bevestigd, en het NHD had zijn eerste zekere broedgeval, resulterend in een uitgevlogen jong” (Levering & Vlugt, 1995; Levering, persoonlijke mededeling)[5].

---

[4] In augustus 1994 zag Dook Vlugt (2010a) in gebied Bergen een “onvolwassen exemplaar met op de kop en op een vleugel stukjes dons.” Dat was tussen 21 en 28 augustus (Vlugt, persoonlijke mededeling). Aangezien het hier gaat om waarnemingen na de datumgrens (10 augustus) en niet om “jongen met onvolledig uitgegroeide staart- of slagpennen, die zich alleen over een zeer korte afstand verplaatst kunnen hebben,” zijn dit, uitgaande van de SOVON-criteria (Van Dijk & Boele, 2011), geen ‘nestindicerende’ waarnemingen.

[5] Op 28 juli 1995 werd bij de Grote Driehoek – noordelijker in gebied Bakkum-Egmond – nóg een paartje Wespendief met jong waargenomen. Dat is, uitgaande van de SOVON-criteria, wél een nestindicerende waarneming. In de maand juli werden daar regelmatig Wespendieven gezien. Er werd echter geen nest gevonden. “Uitgaande van een broedtijd van 30 en een nestperiode van 40 dagen, betekent een uitgevlogen jong op 28 juli dat de eileg voor 19 mei moet zijn gestart” (Levering & Vlugt, 1995).

Het tweede succesvolle broedgeval in de duinen tussen Camperduin en Wijk aan Zee liet vervolgens zeven jaar op zich wachten[6]. Dit broedgeval vond plaats in het Bergerbos – waarvan het beheer pas in 1999 overging naar de PWN en dat door leden van de RNKD pas in 2002 voor het eerst werd onderzocht. Over de nestvondst – op 11 augustus – schreef Jan Stok: “Na diverse vergeefse (eerdere) zoekacties en een geslaagde extra kruispeiling wordt het nest vanmorgen ontdekt door Dook, Ben en Antoine. Bij de nestlocatie wordt een fraaie staartpen van het vrouwtje gevonden en onder de nestboom liggen enkele kleine raten. Het nest zit in een eik op 8 meter hoogte, zo blijkt tijdens de cameracontrole later deze morgen. Op het nest een donsjong van naar schatting 3 weken oud.” “Het nest is omvangrijk en vermoedelijk is dit nest al eerder gebruikt.” “Eindelijk is de Wespendief ontmaskerd.” “Al met al een verrassende plek in dit drukke recreatiebos dicht bij de bebouwing van Bergen” (Vlugt & De Reus, 2002)[7].

In 2003 wordt op het nest in het Bergerbos door de Wespendief opnieuw een broedpoging gedaan. Dit keer is die niet succesvol. Op 19 juli wordt het nest met de camera gecontroleerd. “Het vermoeden rees dat er iets niet in orde was, want er liepen mieren over de eieren.” Op 25 juli klimt Luc Knijnsberg naar het nest en vindt twee bevruchte eieren. In één ei zit een gaatje. Daardoor is een dood jong zichtbaar. Het broedsel is mislukt. “Oorzaak onbekend” (Vlugt & De Reus, 2003). In 2004 wordt niet in het Bergerbos, maar in gebied Schoorl door de Wespendief met succes gebroed. Vanaf dat moment gebeurt dat ieder jaar. Van 2004 t/m 2008 worden in dit gebied steeds 2 jonge Wespendieven groot gebracht. Van 2009 t/m 2011 is dat steeds 1 jong[8]. In deze 8 jaar worden door de

---

[6] Ook op 10 augustus 1997 werd in gebied Bergen echter “een volwassen vrouwtje met een onvolwassen exemplaar waargenomen” (Knijnsberg e.a., 1997). Dat is net binnen de datumgrenzen en dus, uitgaande van de SOVON-criteria, een nestindicerende waarneming. Op 12 augustus 2001 werd in gebied Bakkum-Egmond, bij Diederik, verder “een pas uitgevlogen jong met 2 volwassen vogels waargenomen” (Dekkers, 2001). Dat is net buiten de datumgrenzen en dus, uitgaande van de SOVON-criteria, geen nestindicerende waarneming.

[7] Ook op 7 augustus 2002 werd boven gebied Bergen een onvolwassen Wespendief waargenomen - nóg een nestindicerende waarneming. “Dit exemplaar kan niet ‘ons’ juveniel zijn geweest” (Vlugt & De Reus, 2002).

[8] Op 30 juli 2010 worden echter 2 jongen geringd. Op 9 augustus blijkt het nest, waarover de klimmer reeds opmerkte dat het enigszins was weggezakt, “vrijwel geheel” uit de boom te zijn gevallen. “Eén jong zat nog op de restanten. Van het

Schoorlse Wespendieven 4 verschillende nesten gebruikt, steeds in een den. In 2011 is er daarnaast een tweede succesvol broedgeval in gebied Bergen, eveneens in een den. Ook daar vliegt waarschijnlijk – het nest wordt pas op 17 augustus ontdekt – 1 jong uit. Van de 15 jonge Wespendieven die tussen 2002 en 2011 in de gebieden Bergen en Schoorl worden groot gebracht, is er tenminste 1 die Afrika ten zuiden van de Sahara nooit bereikt: een op 27 juli 2006 in Schoorl geringd jong wordt op 26 september 2006 ten zuiden van Brussel - in Haut Ittre – gevonden na in het verkeer te zijn doodgereden (Levering, 2011; Vlugt, 2010a; 2010b).

In 2005 is, behalve in gebied Schoorl, voor het eerst ook een succesvol broedgeval van de Wespendief in gebied Heemskerk. Net als bij het eerste succesvolle broedgeval in gebied Bakkum-Egmond wordt het nest – in een eik op ongeveer 8 meter hoogte – al in de wintermaanden ontdekt. Begin mei ziet de ontdekker van het nest - Kees Duin - een roofvogel het bos invliegen en ontdekt dan verse groene takjes op de nestrand. Hij is echter pas zeker dat het om het nest van een Wespendief gaat, als hij op 2 juni naar het nest klimt en daarin twee roodbruine eieren aantreft ("Geweldig, wat een emoties zo'n vondst teweeg kan brengen!"). In 'De Winterkoning' doet hij uitgebreid verslag van zijn waarnemingen (Duin, 2005). Net als de Wespendieven die in 2005 broeden in gebied Schoorl brengt ook dit paar twee jongen groot.

Op 14 augustus 2007 worden door Arnold Wijker op de grens van de gebieden Bakkum-Egmond en Castricum "twee adulte Wespendieven met twee jonge exemplaren" waargenomen. Hoewel er geen nest wordt gevonden, wijst dat "er sterk op dat er in de buurt wel succesvol gebroed is." "Vanwege de datum en het ruipatroon kan uitgesloten worden dat het om de vogels uit Schoorl ging." In het verslag van de RNKD wordt, behalve in gebied Schoorl, daarom ook in gebied Bakkum-Egmond "1 succesvol nest opgenomen" (Levering, 2007). Uitgaande van de door SOVON vastgestelde datumgrenzen zou dat niet terecht zijn[9]. Wat verder niet volledig

---

andere jong zijn een aantal afgebeten veren gevonden niet ver van het nest. Een vos lijkt de meest waarschijnlijke predator, hoewel wij op onze zoektocht naar het nest twee boommarters hebben waargenomen, waarschijnlijk een adult met een jong. Deze zouden het jong ook gepakt kunnen hebben" (Levering, 2010).

[9] Aangezien geschikte, andere broedlocaties in de nabijheid van het duingebied ontbreken (Vlugt, 2010b), zijn de op 14 augustus 2007 op de grens van de gebieden Bakkum-Egmond en Castricum waargenomen jonge Wespendieven

kan worden uitgesloten, is dat deze Wespendieven hebben gebroed in gebied Castricum of op het terrein van 'Duin en Bosch' – niet in het beheer van PWN, en is bij de broedvogelinventarisaties van PWN en de roofvogel inventarisaties van de RNKD daarom niet meegenomen.

Door dit 'succesvolle broedgeval zonder nest' worden de roofvogelaars uit gebied Bakkum-Egmond nog eens extra geprikkeld. Op initiatief van Klaas Dekkers wordt, met hulp van collega's uit de gebieden Schoorl en Castricum, vanaf 20 juli 2008 "een aantal keren gepost op hoge punten en gelet op voedselvluchten." "Tevergeefs, al zijn ook toen regelmatig Wespendieven gespot" (Levering, 2008). In het voorjaar van 2009 wordt het gehele gebied waar de Wespendief het jaar daarvoor met enige regelmaat is waargenomen, "stelselmatig" uitgekamd. Op 6 maart vinden Peter Mol, Rob Koeman en Jaap Olbers het nest, niet ver van de broedlocatie uit 1995. "Het zat hoog in een den onder de kruin van de boom en er lag opvallend veel eikenloof op. Omdat hetzelfde perceel een jaar eerder (winter 2007-2008) ook was doorzocht en er toen geen nest was gevonden, moest het wel een nest zijn dat in 2008 was gebouwd." Bij het volgende nestbezoek op 17 mei lag er "veel vers loof (eikenblad) op de rand." In de weken daarna worden zowel het mannetje als het vrouwtje Wespendief regelmatig bij het nest gezien. Op 20 juli worden twee jongen geringd. Na het uitvliegen van de jongen – half augustus – is het nest uit de boom gevallen (Levering, 2009). In 2010 wordt "in waarschijnlijk dezelfde boom" echter een nieuw nest gebouwd. Daar vliegen, net als het jaar daarvoor, twee jongen uit (Levering, 2010).

Gebied Castricum

In gebied Castricum worden, behalve in 1999, ook in 2000, 2002 en 2004 territoria van de Wespendief vastgesteld (Levering, 2011). Op 26 juni 2004 zie ik voor het eerst een mannetje Wespendief boven het zuidelijk deel van ons gebied vlinderen. Dat is maar kort – ik sta helaas niet op een hoog punt en de vogel is zo weer uit zicht. In 2007 – het jaar met een 'succesvol broedgeval zonder nest' in gebied Bakkum-Egmond – zien wij op 23 juni vanaf de Papenberg 4 Wespendieven boven het noordelijk deel van gebied Castricum. Op 7 juli vlindert een mannetje Wespendief een aantal maal boven het midden van ons gebied – een kippenvelmoment! Even

---

waarschijnlijk wél in het werkgebied van de RNKD groot gebracht - net als het "pas uitgevlogen jong" dat op 12 augustus 2001 in gebied Bakkum-Egmond, bij Diederik, werd waargenomen (Dekkers, 2001).

later zien wij, iets ten zuiden daarvan, een vrouwtje vanuit het bos omhoog komen. Eind juli wordt in een zwarte den, midden in ons gebied, “een nest gevonden dat nieuw gebouwd was en bekleed met bladeren” (Levering, 2007). Het blijft dat jaar in gebied Castricum echter bij een ‘nest zonder succesvol broedgeval’[10].

Ringen van de eerste jonge Wespendieven in gebied Castricum, 26-7-‘08
Foto: Henk Levering

In 2008 worden op 10 mei vanaf de Papenberg de eerste Wespendieven waargenomen. Op 16 mei constateert Henk Levering dat op het vorig jaar

[10] Ook in Heemskerk was in 2007 sprake van een broedpoging die niet werd doorgezet. “Het nest waar de Wespendief in 2005 broedde” – en waarop in 2006 sprake was van een succesvol broedgeval van de Buizerd – “werd eind mei even bezocht en was bekleed met bladeren, maar dit resulteerde niet in een broedgeval” (Levering, 2006; 2007).

ontdekte nest midden in ons gebied groene bladeren zijn aangebracht. Eind mei zien wij een staart over de rand: er wordt dus gebroed! Op 26 juli worden 2 jongen geringd, “31 en 34 dagen oud”. Begin augustus vliegen deze jongen uit – het eerste succesvolle broedgeval van de Wespendief in gebied Castricum (Levering, 2008).

In 2009 wordt door de Wespendief in gebied Castricum opnieuw met succes gebroed (Levering, 2009). Daarmee is voor het eerst sprake van 3 succesvolle broedgevallen van de Wespendief in het werkgebied van de RNKD (Schoorl, Bakkum-Egmond en Castricum). In gebied Castricum wordt dat jaar gebroed op een ander nest dan in 2008. Dat de Wespendieven kiezen voor een ander nest, verbaast ons niet: vanaf 2009 broedt een Havik midden in gebied Castricum (Vroege, 2012a) - niet ver van het nest van de Wespendief het jaar daarvoor[11]. Het nest dat in 2009

[11] In het overzichtsartikel van Sergio & Hiraldo (2008) over de predatie van roofvogels en uilen door andere predatoren wordt verwezen naar twee studies waarin is gekeken naar het effect van Haviken op de territoriumbezetting en het broedresultaat van Buizerden en Wespendieven. In beide studies lijkt bij de Buizerd sprake van een effect van de Havik op de territoriumbezetting en het broedresultaat. (Net als in een derde studie waarin ook nog sprake lijkt van effect op de habitatselectie en de wijze waarop Buizerden zich in aanwezigheid van de Havik gedragen.) Bij de Wespendief lijkt slechts in één van beide studies sprake van een effect en dan alleen op het broedresultaat. Bijlsma (2004) constateerde in West-Drenthe dat in 1990-1994, 1995-1999 en 2000-2004 maar liefst 25%, 31% en 28% van de nesten van de Wespendief te maken kreeg met predatie (van ouder, ouders, jong of jongen). Op de Zuidwest-Veluwe was dat 8-12% in (de drie 5-jaarsperiodes tussen) 1975-1989, 17% in 1990-1999 en 33% in 2000-2004. De Havik wordt door Bijlsma gezien als de belangrijkste predator van adulte en jonge Wespendieven. Ook Buizerds blijken echter “soms nestjonge of pas uitgevlogen Wespendieven” te pakken. De verhuizing van de Castricumse Wespendieven van een nest vlakbij dat van een Havik, naar een nest vlakbij dat van een Buizerd is in dat verband opmerkelijk. In het werkgebied van de RNKD werd in 1998, behalve een Buizerd, ook een Wespendief als prooirest van de Havik gevonden (Knijnsberg e.a., 1998). Dat was in gebied Castricum, niet ver van de locatie waar in 2009 en 2011 met succes werd gebroed (Levering, persoonlijke mededeling). In 2003 – het jaar dat in het Bergerbos sprake was van een mislukt broedgeval van de Wespendief – werden op 8 juni in de Verbrande Pan bovendien de resten van een Wespendief aangetroffen, “mogelijk geslagen door een Havik” (Vlugt & De Reus, 2003). Na het uitvliegen van de jonge Haviken blijkt de omgeving van de

door de Wespendief wordt gebruikt, is een nest in het territorium van 'Choco' – een Buizerdvrouwtje dat in twee eerdere bijdragen in dit tijdschrift (Vroege, 2012a; 2012b) uitgebreid aan bod kwam. Dit nest, gelegen in een den, werd door ons pas die winter ontdekt. Op 4 juli ontdekken wij dat op dit nieuwe nest loof is aangebracht. Even later vliegt zowel een alarmerende Buizerd – waarschijnlijk de partner van Choco – als een Wespendief boven het nestbos. De dag daarop kijkt een geel oog ons streng aan over de nestrand. Op 20 juli wordt 1 jonge Wespendief geringd. Het is dan al ongeveer 28 dagen oud. In het nest wordt verder 1 niet uitgekomen ei aangetroffen.

In 2010 worden in gebied Castricum opvallend veel Wespendieven waargenomen. Zo zien wij op 24 juli vanaf de Papenberg 5-6 exemplaren, waaronder 2 vlinderende mannetjes. Ook op 8 augustus worden verschillende vlinderende mannetjes gezien. Op 2 augustus zie ik vanaf de Papenberg een vrouwtje Wespendief met (vermoedelijk) een wespenraat in haar poten uit het bos omhoog komen. Ze vliegt daarmee linea recta naar gebied Bakkum-Egmond, waar dat jaar andermaal sprake is van een succesvol broedgeval. In gebied Castricum wordt geen nest van de Wespendief gevonden. Net als in gebied Heemskerk – waar wij vanuit ons gebied ook regelmatig Wespendieven naar toe zien vliegen - komen wij dat jaar niet verder dan het vaststellen van een territorium (Levering, 2010).

Begin mei 2011 ben ik andermaal in Afrika. Samen met onder anderen Henk Levering vaar ik van de Kaapverdische Eilanden, via de Canarische Eilanden naar Madeira – eilanden waar de Boomvalk en de Wespendief alleen als dwaalgast voorkomen (Clarke, 2006). Op 12 mei vliegen wij terug naar Nederland en diezelfde dag ben ik al weer in het duin, waar Piet Hollenberg, Henk van der Leest, Jan Schermer en Marga Valk de nesten van de Havik en Buizerd in ons gebied inmiddels met de camera hebben gecontroleerd. Op 3 mei constateerden zij dat in het voormalige territorium van Choco zowel het nest dat in de periode 2004-2009 werd gebruikt, als het nest dat in 2006 werd gebouwd en in 2011 door een nieuw Buizerd-paar in gebruik leek te zijn genomen, leeg waren (Vroege, 2012b). Op 13

---

nestboom – waar de jongen vaak nog worden gevoerd – door Wespendieven echter niet te worden gemeden: tijdens het zoeken naar postduifringen in de buurt van Haviknesten werden door Dook Vlugt in 2010 immers opvallend veel uitgegraven nesten van wespen aangetroffen. Eén van die wespennesten werd gevonden op 20 meter van de nestboom van de Havik in het midden van gebied Castricum (Levering, 2010)!

mei breng ik daarom een bezoek aan het derde, nog bestaande nest in het voormalige territorium van Choco – het nest dat in 2009 werd gebruikt door de Wespendief. Daar zie ik een roofvogel van het nest afvliegen. Op het nest ligt bovendien een tak met verse bladeren! Op 28 mei ziet Henk Levering een vrouwtje Wespendief op het nest. In juni, juli en augustus worden door ons in gebied Castricum vervolgens nauwelijks Wespendieven gezien. Op 23 juli wordt wel 1 jong geringd, van ongeveer 24 dagen oud. Dat is – voor zover wij hebben kunnen vaststellen - de 11de Wespendief die tussen 1995 en 2011 in de gebieden Bakkum-Egmond, Castricum en Heemskerk wordt groot gebracht, en de 26ste Wespendief in het werkgebied van de RNKD als geheel[12]. Op 12 augustus wordt het jong voor het laatst op een tak naast het nest gezien.

Dankbetuiging
De auteur dankt Rob Bijlsma, Henk van der Leest, Henk Levering, Rienk Slings en Dook Vlugt voor hun commentaar op een eerdere versie van dit artikel, en Henk Levering en Marco Witte voor de toestemming om de door hen gemaakte foto's als illustratie bij dit artikel te gebruiken.

Literatuur
Barlow, C., Wacher, T., & Disley, T. (1999). A field guide to birds of the *Gambia and Senegal* (rev.ed.). London: Christopher Helm.
Bijlsma, R.G. (1997). Honey Buzzards in Ghana: age, sex, behaviour and habitat choice. *Journal of African Raptor Biology, 12*, 9-13.
Bijlsma, R.G. (2002). Life-history traits of Honey Buzzards (*Pernis apivorus*) in Africa. *Die Vogelwarte, 41*, 240-248.
Bijlsma, R.G. (2004). Wat is het predatierisico voor Wespendieven *Pernis apivorus* in de Nederlandse bossen bij een afnemend voedselaanbod voor Haviken *Accipiter gentilis*. *De Takkeling, 12*, 185-197.
Clarke, T. (2006). *Field guide to the birds of the Atlantic Islands* (Illustrated by: C. Orgill & T. Disley). London: Christopher Helm.

---

[12] Als alle juveniele vogels worden meegeteld die binnen de datumgrenzen zijn waargenomen, maar waarbij geen nest is gevonden, dan gaat het hier om de 12de Wespendief die tussen 1995 en 2011 in de gebieden Bakkum-Egmond, Castricum en Heemskerk wordt groot gebracht, en de 29ste Wespendief in het werkgebied van de RNKD als geheel. Wordt – gezien het ontbreken van geschikte, andere broed-locaties in de nabijheid van het duingebied - de datumgrens verlegd van 10 naar 15 augustus, dan gaat het hier om de 15de Wespendief die tussen 1995 en 2011 in de gebieden Bakkum-Egmond, Castricum en Heemskerk wordt groot gebracht, en de 32ste Wespendief in het werkgebied van de RNKD als geheel.

Dekkers, K. (2001). *Verslag roofvogelinventarisatie duinstreek tussen Wijk aan Zee en Camperduin 2001*. Roofvogelwerkgroep Noord-Kennemerlands Duin.
Dijk, A.J. van, & Boele, A. (2011). *Handleiding SOVON Broedvogel-onderzoek*. Nijmegen: SOVON Vogelonderzoek Nederland.
Duin, K. (2005). Oog in oog met Wespendieven. *De Winterkoning, 40*(3), 103-109.
Knijnsberg, L., Levering, H., & Vlugt, D. (1997). *Verslag roofvogelinventarisatie duinstreek tussen Wijk aan Zee en Camperduin 1997*. Roofvogelwerkgroep Noord-Kennemerlands Duin.
Knijnsberg, L., Levering, H., & Vlugt, D. (1998). *Verslag roofvogel inventarisatie duinstreek tussen Wijk aan Zee en Camperduin 1998*. Roofvogelwerkgroep Noord-Kennemerlands Duin.
Levering, H. (2006). *Verslag roofvogelinventarisatie 2006*. Castricum: Roofvogelwerkgroep Noord-Kennemerlands Duin.
Levering, H. (2007). *Verslag roofvogelinventarisatie 2007*. Castricum: Roofvogelwerkgroep Noord-Kennemerlands Duin.
Levering, H. (2008). *Verslag roofvogelinventarisatie 2008*. Castricum: Roofvogelwerkgroep Noord-Kennemerlands Duin.
Levering, H. (2009). *Verslag roofvogelinventarisatie 2009*. Castricum: Roofvogelwerkgroep Noord-Kennemerlands Duin.
Levering, H. (2010). *Verslag roofvogelinventarisatie 2010*. Castricum: Roofvogelwerkgroep Noord-Kennemerlands Duin.
Levering, H. (2011). *Verslag roofvogelinventarisatie 2011*. Castricum: Roofvogelwerkgroep Noord-Kennemerlands Duin.
Levering, H., & Vlugt, D. (1995). *Verslag roofvogelinventarisatie duinstreek tussen Wijk aan Zee en Camperduin,1995*.
Levering, H., & Vlugt, D. (1999). *Verslag roofvogelinventarisatie duinstreek tussen Wijk aan Zee en Camperduin 1999*. Roofvogelwerkgroep Noord-Kennemerlands Duin.
Schagen, S. (2003). Geluksvogels treffen “sprookjesvogel”. *De Winterkoning, 38*(2), 80-82.
Sergio, F., & Hiraldo, F. (2008). Intraguild predation in raptor assemblages: a review. *Ibis, 150* (Suppl. 1), 132-145.
Stevenson, T., & Fanshawe, J. (2002). *Field guide to the birds of East Africa* (Illustrated by: B. Small, J. Gale & N. Arlott). London: Christ. Helm.
Veenstra, B. (1994). *Broedvogelinventarisatie Noordhollands Duinre-servaat 1993.* Bloemendaal: PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland.
Vlugt, D. (1993). Wespendief. Enkele interessante zomerwaarnemingen. *De Kleine Alk*, *11*(2), 61-63.

Vlugt, D. (2010a). Wespendief. *De Kleine Alk*, *28*(4), 24-33.
Vlugt, D. (2010b). Wespendief. In: C.J.G. Scharringa, W. Ruitenbeek, & P.J. Zomerdijk (Red.), *Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009* (pag. 114-115). Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland en Landschap Noord-Holland.
Vlugt, D., & Reus, A. de (2002). *Verslag roofvogelinventarisatie 2002*. Bergen: Roofvogelwerkgroep Noord-Kennemerlands Duin.
Vlugt, D., & Reus, A. de (2003). *Verslag roofvogelinventarisatie 2003*. Bergen: Roofvogelwerkgroep Noord-Kennemerlands Duin.
Vroege, J. (2012a). De Boomvalk, de Havik en de Sperwer. *De Winterkoning, 47*(2), 22-33.
Vroege, J. (2012b). De Buizerd en de Boommarter. *De Winterkoning, 47*(1), 7-11.

Bijlage. De Wespendief in de duinen tussen Camperduin en Wijk aan Zee in de periode 1992-2011. Een overzicht van het aantal: vastgestelde territoria (T), gevonden nesten (N), zekere succesvolle broedgevallen (ZSB; nest +jongen), waarschijnlijke succesvolle broedgevallen (WSB; geen nest, wel jongen, vóór 11/8), mogelijke succesvolle broedgevallen (MSB; geen nest, wel jongen, 11/8 t/m 15/8), zekere aantal jongen (ZAJ), waarschijnlijke aantal jongen (WAJ) en mogelijke aantal jongen (MAJ).

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
T	1	2	0	3	0	1	2	2	2	1
N	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0
ZSB	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
WSB	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0
MSB	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
ZAJ	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
WAJ	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0
MAJ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
T	2	1	2	2	2	4	3	4	6	4
N	1	1	1	2	1	3	2	3	2	3
ZSB	1	0	1	2	1	1	2	3	2	3
WSB	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MSB	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
ZAJ	1	0	2	4	2	2	4	4	3	3
WAJ	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MAJ	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0

Inclusief WSB en MSB, is in 2001 sprake van 2, en in 2002 van 3 territoria.

Corrigendum

In het vorige artikel in deze reeks over Boomvalk, Havik en Sperwer (De Winterkoning 47 (2), 22-33) zijn een paar storende fouten gemaakt bij het maken van Tabel 1 en 2, waarvoor onze excuses. Hieronder staan de goede tabellen:

Tabel 1. Succesvolle (S) en mislukte (M) broedgevallen van de Havik in de periode 2001-2011 in het noorden (N), midden (M), zuidoosten (ZO) en zuidwesten (ZW) van gebied Castricum. De nummers verwijzen naar het nest waarop werd gebroed.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
N	S2	S2	S2	S2	-	S2	S2	S2	S2	-	-	-
M	-	-	-	-	S7	-	-	-	-	S7	S7	S7
ZO	M3	-	S4	S5	-	S8	-	S10	-	-	S11	M11
ZW	S1	S1	S1	S6	S6	S6	S9	S1	-	-	-	-

Tabel 2. Het aantal succesvolle broedgevallen van Sperwer (S), Havik (H), Buizerd (B) en van één specifiek Buizerdvrouwtje – Choco (C) – en haar partner in de periode 2001-2011 in gebied Castricum.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
S	3	4	3	2	2	2	2	1	2	2	2	3
H	2	2	3	3	2	3	2	3	1	1	2	1
B	4	2	3	7	6	7	9	8	8	5	6	3
C	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0

Excursie De Putten, Balgzand, Wieringen & Wieringermeer, 19-2-2012

Joop Zuiderwijk

Het weerbericht was niet onverdeeld gunstig. Toch waren er 3 vogelaars die er met Sander op uit trokken. En daar kregen ze geen spijt van. Het werd een interessante dag, onder zonnige omstandigheden. Bovendien werd er dankbaar gebruik gemaakt van het internet om aan de weet te komen wat andere vogelaars waargenomen hadden.

Het eerste gebied dat we bezochten waren de polders achter de Putten. Grote groepen Kol-, Brand-, en Grauwe Ganzen waren aan het grazen. Een eenzame Rotgans liep rond tussen een stel Goudplevieren. Verspreide groepjes Wulpen probeerden ook wat eetbaars te vinden. Bij De Putten waren meer soorten te zien. Op een eilandje zat een groep Scholeksters met daar tussen een Rosse Grutto en op het puntje van het eilandje ..... een Grote Burgemeester, helemaal grauwwit zonder een enkel pikkeltje zwart. Steenlopers, een Paarse Strandloper, en een Bonte Strandloper deden hun naam eer aan en liepen voedsel te zoeken. Er werd ook nog een adulte Drieteenmeeuw gesignaleerd, met vlak in de buurt een Tureluur. In de lucht waren behalve meeuwensoorten, een Torenvalk en een jagende Havik te spotten. Aan de zeekant van de Hondsbossche Zeewering stond een straffe, koude wind. Alleen een paar zwevende meeuwen. Gauw weer naar de luwe kant.

Even een kijkje genomen bij het Balgzand, Kuitje en Quarantaine. Een prachtig uitgedost mannetje Eidereend was zeker op zoek naar een vrouwtje. Veel Bergeenden en op het drooggevallen wad een paar luierende zeehonden. En ook hier Wulpen.

Op Wieringen zagen we op weilanden honderden Rotganzen, waaronder ook een aantal Witbuiken, die op Groenland broeden. Rijdend over de smalle landweggetjes, langs de oude boerderijtjes, zagen we een Grote Zilverreiger een slootje opzoeken. Bij Vatrop waren alleen vlak aan de kust vogels te zien. Wel hele mooie exemplaren. Paartjes Pijlstaart eenden, Wilde Eenden en Smienten. Allemaal gepaard.

Het internet leidde ons naar de haven van Den Oever. Aan de kade van de vissershaven zagen we een aantal "kijkers" staan. En ja ,hoor. Wij zagen ze ook! De Amerikaanse Zilvermeeuw, de Grote Burgemeester en

waarschijnlijk de Amerikaanse Geelpootmeeuw. Er werd flink over gediscussieerd, door de deskundigen.

Bij het Robbenoordbos zochten we intensief naar een gesignaleerde Roerdomp. Hij had zich kennelijk goed verstopt voor al te veel nieuwsgierigen. Achter gemaal Leemans ontdekten we nog 10 Appelvinken in een stukje bos met mistnetten voor een wetenschappelijk onderzoek. Ook een paar Staartmezen vertoonden hun lange staart en kleine bolle lichaampje, rap vliegend van tak naar tak.

Rijdend door de Wieringermeer zagen we op de akkers groepen Wilde- en Kleine Zwanen. Wat de ganzen betreft hadden we geluk. Op verschillende plaatsen waren Toendra Rietganzen, Kleine Rietganzen en Dwergganzen aan het foerageren.

Tenslotte nog even langs de Oude Zeug. Daar genoten we ook nog van wat niet alledaagse vogels. Een tiental Grote Zaagbekken paartjes en Nonnetjes zwommen rond met een eenzaam vrouwtje Brilduiker. En zo sloten we een prima vogeldag af. Sander en Ronald bedankt !

Bosuilenexcursie bij Kasteel Marquette, 8-3-2012

Will Waardijk

Wereldvrouwenfeestdag in het kasteel, bosuilenavond voor de vogelaars, volle maan, windstil: alle ingrediënten voor verrassingen aanwezig.

Arend galmt z'n 1½ km-ver-reikende roep door de maanverlichte bomen. De uilen blijven stil. Zijn ze er nog wel? Tja, zegt Arend, in december waren hier toch twee paar. En hij vertelt tussen z'n roepen door spannende bosuilverhalen aan de 32 vol verwachting luisterende oren. Naar links, 't zijpad op, onverwachte modder, de uilen blijven stil …. Terug, richting kasteel; de vrouwen hoor je wèl. En dan, ja toch, ver weg, daar is ie! Richting modderpad. De maan klimt hoger, de uil roept vlakbij. Je ziet z'n donkere vorm, bundel licht erop en ja daar zit ie, schitterend te zien, en weg is ie met donkere vleugelslagen. We wachten. Ja, daar is ie weer, komt roepend steeds dichterbij, zet zich op een boomtak, poseert,

verplaatst zich naar een nóg betere positie. Badend in een lichtbundel zit ie daar voor ons te poseren, al roepend, zachtjes, laag melodieus, melancholiek. Je ziet z'n keel- en borstveren bewegen op de maat van de roep. Met zijn donkere ogen kijkt hij ons onderzoekend aan. Wie is nou die arend-uil? Hij blijft maar zitten, als 'n fotomodel; wij zuigen ons vol aan dat beeld. Nog nooit zó lang, zo rustig een roepende uil kunnen bekijken.

Vrouw-uil horen we ook, ze zwerft wel rond in de buurt van haar man, maar ze vertrouwt dit gedoe niet. We blijven kijken, we krijgen er kramp in onze nek van, zo lang. Onze voeten raken versteend. Hoewel met moeite: we keren hem de rug toe! We zijn verzadigd! We willen naar ons warme huis; Arend heeft een natte voet, z'n tweede vandaag. Op de parkeerplaats keren feestvrouwen vrolijk naar hun auto's terug. Dan …. onverwachts daar roept aan de andere kant nóg een uil, jodelend, hoger van toon dan die andere. Zelfs zonder Arend's roep komt ook deze dichterbij en laat zich goed bekijken. De vrouwen vragen zich af waar wij mee bezig zijn. We proberen ons enthousiasme voor de Bosuil aan hen over te brengen, maar dat lukt niet erg.

Een bijzondere avond!
Bedankt, Arend.

Excursie Zuidpier IJmuiden, 17-3-2012

Micha de Heus

Op zaterdagochtend 17 maart vertrok onder de bezielende en deskundige leiding van Jan Castricum een groep vogelaars naar de zuidrand van IJmuiden. Het doel was de Zuidpier van IJmuiden. Omdat deze pier een flink stuk de zee in gaat (verder dan de Noordpier) is het een prachtige locatie om allerhande vogels te kunnen zien die zich wat meer uit de kust ophouden.

Met een aantal auto’s reden we naar een ruime parkeergelegenheid ter hoogte van het Kennemermeer (gratis parkeren!), slechts enkele stappen verwijderd van het duingebied. De Huismussen verwelkomden ons met hun vrolijke gekwetter. Vanaf de parkeerplaats heb je een mooi overzicht over het meer. Je zag hier en daar een Ekster van boomtop naar boomtop wippen en ook de Heggenmus liet zich goed horen. Iemand hoorde een

Goudhaantje. Een nog waterig zonnetje verlichtte ons pad door het duingebied richting strand.

Gewapend met kijker en telescoop trokken we verder naar de vloedlijn. Daar scharrelden kleine groepjes Drieteenstrandlopers hun kostje bij elkaar. Een hamerende prik in het zand en dan weer snel wegrennen voor een aanrollende golf. En vlug weer terug naar die mooie plek in het zand zodra de golf weer richting Engeland ging. Daar zat iets lekkers! De Drieteentjes lieten zich van korte afstand goed bewonderen. Hoe meer we langs de vloedlijn richting Zuidpier liepen, hoe meer vogels we tegen kwamen. Foeragerend in groepjes of alleen zagen we Scholeksters, Drieteenstrandlopers, Zilvermeeuwen, Zwarte Kraaien, Grote en Kleine Mantelmeeuwen en Aalscholvers. Regelmatig vlogen groepjes Rotganzen langs en over, meestal in noordelijke richting.

Toen de pier op. De enorme blokken van de pier boden bescherming aan groepjes Paarse Strandlopers die gemakkelijk benaderd konden worden (mits je een beetje van klauteren hield). En enkele Steenlopers die hun kostje bij elkaar scharrelden. De zon scheen, de wind waaide, een zeehond stak zijn kop boven water. Zo nu en dan sloegen de golven een fontein tussen de Pier. De actieve rust van het Nederlandse landschap, prachtig. Maar toen, rond een uur of 9. We waren halverwege de Pier… knetterende rookpluimen kwamen onze kant op. Even later werden we links en rechts ingehaald door goed ingepakte mannen gezeten op volgepakte brommers die karretjes voorttrokken. Vissers! Ze snelden naar hun bij loting bepaalde visstek op de Pier voor een viswedstrijdje van 5 uur. Opeens was de Pier vol mensen. Gelukkig waren de vogels wel wat gewend, want die bleven maar voor ons langskomen. Wintertalingen, een Topper, Eidereenden en groepen Rotganzen kwamen in de kijker. En bijna aan het einde van de Pier hipte tussen de rotsblokken zowaar een Winterkoning! Aan het einde van de Pier nog blijven hangen tussen enkele vissers, een beetje beschermd door een gebouwtje. En wel acht keer kwam er een Grote Burgemeester langs, soms op slechts een paar meter afstand. Eidereenden, een Wulp, Zwarte Zee-eend, Brileend en zelfs de Grote Zee-eend vloog voorbij.

Na een tijdje liepen we terug naar het begin van de Pier en doken Seaport Marina in. Daar aan het begin van de Pier zat een jonge Kuifaalscholver, gebroederlijk met een ‘gewone’. Nu waren de verschillen wat beter te zien: De ‘Kuif’ met z’n iets dunnere snavel, de gewone met z’n gehoekte

achterhoofd. Maar het blijft moeilijk die twee goed uit elkaar te houden, zeker juveniele. Bij de laatste duinenrij voordat de bebouwing begint lieten de Graspiepers zich horen en zien. Daarna richting Kennemermeer, langs de appartementen van Seaport Marina waar nog flinke groepjes Huismussen vlogen. Bij het Kennemermeer zelf weinig vogels, wel spannend om vrij te mogen wandelen tussen de hoge struiken. En het was behoorlijk nat en modderig. Dichter bij de auto liepen verschillende dagjesmensen met hun hond, aan de lijn of los, richting strand. Waren er daarom weinig vogels bij het meer? In ieder geval was het een prachtige dag met veel leuke vogels op de Pier. Jan, bedankt!

1 April excursie - geen mop - maar een echte ontdekkingstocht naar het Landje van Geysels, De Waverhoek, Botshol & De Groene Jonker

Jan Zweeris

Landje van Geysels

Met 13 mannen en vrouwen in 3 auto's op rit naar de natuurgebieden. Langs smalle weggetjes, na de autowegen, kwamen we bij het plasdras weiland van deze natuur minnende agrariër. Niet alleen veel mensen komen daar een bezoek brengen, ook veel vogels doen dat. Veel Grutto's komen daar opvettten, om daarna verder noordwaards te trekken. Zouden er ook IJslanders tussen zitten? Wij konden ze niet vinden tussen die honderden verschillende kleurschakeringen en groottes. Ook liepen er nog al wat Kemphanen voedsel te zoeken. Na wat oefening waren ze goed te herkennen, nog niet aan hun mooie kleurige kragen maar wel aan het bruine schelpen patroon van de rugveren en hun gedrag. Wintertalingen, Slobeenden, Smienten en Bergeenden waren in de diepere plasjes aan het grondelen. De meeste deden dat in paartjes. Vooral de Bergeenden deden dat synchroon. Samen kopje onder en kontje parmantig omhoog. Als de kopjes weer boven water kwamen en de bloedrode snavels zichtbaar werden, was duidelijk te zien dat het mannetje een rode knobbel aan de snavelbasis heeft. Het water was als een spiegel. Dat gaf prachtige effecten. Soms moest je goed kijken wat de echte vogel was! Er waren heel wat Grutto’s die stonden te balanceren op een poot. In ruststand; energie besparing? De ganzen waren ook goed vertegenwoordigd: Grauwe- en Canadese. Een eenzame Watersnip werd gespot met vlak in de buurt een driftig heen en weer rennende Witte Kwikstaart. De Halsbandparkieten lieten zich duidelijk horen en zien. Krijsend vlogen ze rond om steeds weer te landen in een van de 3 bomen bij het dijkhuis.

De Waverhoek, in de polder Groot Mijdrecht.
Over smalle dijkweggetjes kwamen we bij het plassengebied,met eilandjes, ondieptes, rietkragen en moerasbosjes. De vogels zaten ver weg. Ook hier weer Kemphanen, Tureluurs, Grutto's en een honderdtal Kluten. De fraaie zwart witte vogels waren druk in de weer met balts-achtige activiteiten van allerlei aard. Een paar Pijlstaarteenden werden gesignaleerd met in de buurt bekende eenden soorten die aan het foerageren waren in dieper water. Ook de balts werd niet vergeten. Kapmeeuwen waren er ook. Veel gekrijs kwam er uit de rietkragen. Op een stuk grasland liep een Indische Gans rond met op zijn hals de 3 kenmerkende zwarte strepen. Hij liep daar te grazen met een groep Smienten en Grauwe Ganzen. Er vlogen 2 Boerenzwaluwen over: Lenteboden. Een verre Havik werd door Arend, onze gids, gezien. Voordat wij de goede richting hadden, was het beest al weer verdwenen. Een klein stukje lopen naar Botshol, Arend zijn inventarisatie domein. Daar moesten Krooneenden zitten. Twee waren er even te zien, vrij dichtbij. Geschrokken door de belangstelling gingen ze snel op de vleugels en verdwenen in een vijver bij een boerderij. In die vijver zaten Mandarijneenden, Roodhals-ganzen en Zwarthalszwanen. In de broekbosjes hoorden we het gezang en de roep van een Tjiftjaf, een Heggenmus en Kool- en Pimpelmees. Verder weg op de plas zagen we Kuifeenden, een paartje Brilduikers en Aalscholvers.
De Groene Jonker
Een groot moeras- en plassengebied met wandelpaden. In de loop van de dag nam de schrale wind toe . Het werd echt koud: de handschoenen, mutsen en dikke jassen kwamen goed van pas. Na een korte picknick wandelden we een stuk het gebied in. Het begon meteen goed. In de verte zagen we 2 Lepelaars voor een rietkraag. Zwemmend en duikend waren 2 Geoorde Futen in de weer. Later zagen we er nog meer. Arend vertelde dat dit een broedgebied van Geoorde Futen is. Joke had hier al eens jongen gezien op de rug van ouders, op de bekende “futen manier”. Het zijn kleine futen niet veel groter dan de Dodaars. Vooral de kop is opvallend. Het rode oog met de gouden waaier, die als het ware ontspringt uit het rode oog, als een soort oor. Er was nog meer te genieten. We zagen voorde eerste keer dit seizoen de Zomertaling met de grote witte komma boven het oog. Ook de Tafeleenden zagen we vandaag hier voor het eerst; we misten ze al. De Meerkoeten waren heel agressief. Soms met 5 tegelijk stormden ze op elkaar af, de veren gespreid hakten ze op elkaar in. De Futen deden het heel wat rustiger. Ze scharrelden tussen het riet, bijna onzichtbaar. Twee Rietgorzen lieten zich nauwelijks zien en

horen. Op een modderbank zagen we nog een Kleine Plevier. De gele oogring was net te zien. Ook de eenden soorten waren hier goed vertegenwoordigd. Een overvliegende Lepelaar deed ons uitgeleide.
Een prima dag. Bedankt Arend.

Van kou, kluten en sterke koffie, excursie Landgoed Marquette en Waterberging Noorderveld, 15-4-2012

Martine Kamminga

’s Morgens om 7 uur verzamelden we ons op de parkeerplaats van kasteel Marquette in Heemskerk. Er stond een kille Noordwestenwind en het was bewolkt, maar droog. Terwijl wij daar zo, ietwat kleumerig, stonden te wachten tot er nog meer mensen aan kwamen, hoorden wij het hese gegakkel van Nijlganzen. Er vloog een koppeltje heen en weer boven ons hoofd. Af en toe streek het neer in het grasveld. Degenen die het eerste waren aangekomen, hadden al een Staartmees gezien en ja hoor, hij vertoonde zich weer even voor de “laat”komers. Verder wat Kauwen in de bomen en een zagende Koolmees.

We liepen het wandelpad af in Zuidelijke richting en linksaf konden we het hek van het landgoed door. Peter Huijbrechts had met een boswachter geregeld dat het niet op slot zat. Al keuvelend en luisterend liepen we langs de bosrand. Ineens hoorden we het licht merelachtige geluid van de Zwartkop. Allen speurden tussen de boomtakken. Hij was niet te zien. Wel kreeg Huub een prachtige Zanglijster in de kijker en wij konden hem allemaal even door de telescoop bewonderen. In de verte, aan de rand van de bewoonde wereld van Heemskerk, zat aan een slootje een Canadese Gans te broeden. Ze zat met haar kop naar voren, vlak boven de grond. Je moest goed kijken voor je er een vogel in herkende, want aanvankelijk leek het meer een soort zwart-wit plastic tasje dat tussen het riet was gewaaid. Ook die vogel hebben we uitgebreid bewonderd door de telescoop. In het land liepen ook Grauwe Ganzen, enkele met pulletjes.

Verder langs het bos. Ineens hoorden we een verwaaid “Koek-!” Later nog een keer. Een Koekkoek? Ach nee, het was hondengeblaf in de verte. Jammer. Waar was trouwens die Zwartkop gebleven? Zat-ie er nog? We hoorden hem niet meer. Op een open plek in het bos brak zowaar de zon een beetje door en in de luwte warmden we wat op. Overal hoorden we het

gezang van Roodborstjes en het gerinkel van Pimpelmeesjes. Er vloog een Buizerd over. Aan een slootje stond nog een wrakkige wildkansel. Van daaruit kon je vanuit het bos over het land kijken. Een stukje verder, aan de achterkant van het kasteel, hielden we even stil om te genieten. Er zwommen wat Meerkoeten in de sloot rond het kasteel.

Terug naar onze fietsen, onderwijl scherp oplettend of de Zwartkop niet weer ergens zou opduiken. Huub meende hem weer even ergens te horen. Na een vruchteloos luisterminuutje, liepen wij verder, naar een reiger-kolonie, vlak bij de parkeerplaats. Er werd druk heen en weer gevlogen in de boomtoppen. Waarschijnlijk zaten er zo'n zes koppels reigers, waarvan één in een zeer groot oud nest. De kolonie is vroeger groter geweest, vertelde Peter.

Op naar het Noorderveld, dat vlak langs het fietspad Castricum – Heemskerk ligt. Ondanks de wind schaarden we ons rond een bankje om onze koffie op te drinken en te turen over het water. Er zaten Kluten en hier en daar trippelde een Kleine Plevier langs het water, te herkennen aan zijn gele oogringetje. Die moet je dan wel goed in de kijker hebben! (Zit nou stil, beest, ik kan je ringetje niet zien!) "Moet je opletten" zei Huub ineens, "Die twee Kluten gaan straks paren." We zagen een mannetje steeds omzichtig achter langs een vrouwtje lopen. Dan stond hij weer links van haar, ging zich poetsen, dan weer rechts van haar, zelfde ritueel. Het vrouwtje stond al voorover gebogen. Ineens hakte het mannetje schijnbaar de knoop door, ging op haar zitten, deed wat hij moest doen en maakte zich direct als een gek uit de voeten. Terloopse romantiek.

Ondertussen waren de andere Kluten druk met hun territoriumverdeling bezig. Er stonden vier exemplaren in een rondje, de snavels vlak boven het water naar elkaar toegericht, en maar belletjes blazen en schrille kreten slaken. Dan joegen ze weer achter elkaar aan over het water. Een intrigerend gezicht, vooral ook omdat het nergens tot een echt gevecht kwam. Ze gebruikten louter lichaamstaal. Intussen stond ook een man met een hond het toneeltje gade te slaan. Hij vond het wel leuk om een beetje te worden bijgepraat door die maffe vogelaars. Het werd helemaal gezellig toen Huub zijn koffiestelletje-met-gastankje tevoorschijn haalde, verse koffie zette en hem ook een bakje aanbood. Een warm gebaar in de kille Noordenwind.

Nachtegalenexcursie, 24-4-2012

Ronald Sunnotel

Het was een regenachtige dag met af en toe zelfs een hagelbui, maar in de avond tijdens onze jaarlijkse wandeltocht door de Wimmenummer-duinen scheen de zon. Nog voordat Luc Knijnsberg ons kon verwelkomen, werden we vrolijk toegelachen door een Groene Specht, die zich ook prachtig liet zien. Het gezang van de Nachtegaal was ook al niet van de lucht, wat kon er nog misgaan ? Met een kleine groep, van in totaal 6 deelnemers, vertrokken we richting de duintjes van Jonkheer Six. Dit duingebied is inmiddels al weer jaren eigendom van het PWN. Het gebied kenmerkt zich door de vakantiehuisjes, de tuintjes van de lokale Egmonders , het duinstruweel en een prachtige vogelstand. Op de kleine akkertjes tref je bijvoorbeeld altijd de Witte Kwikstaart aan. Al snel verlaten we het gebied met de vakantiehuisjes en klauteren het duin op richting de vogelkijkhut. Daar treffen we als vanouds het paartje Dodaars. Copulerende Buizerds, blijkbaar geïnspireerd door de vele konijnen, gaven een mooie show. Ook was er oog voor de rugstreeppadden, gele ribes, duinviooltje, winterpostelein, het kandelaartje en een Koekoek.

Na de kijkhut komen we in een gebied waar rond deze tijd regelmatig Beflijsters worden gesignaleerd, maar helaas vandaag lijken we geen geluk te hebben. Wel kwam er plots een Havik overvliegen. We vervolgen onze weg naar Het Nieuwe Land. Wat je hier prachtig kunt zien is dat de paden en duinen zich, door de inwerking van de wind, ieder jaar een beetje verplaatsen. Bij de waterpartijen treffen we Graspieper, Roodborsttapuit en Rietgors. Op dat moment valt de schemer al aardig in en keren we om voor de terugtocht. Vlak voor de kijkhut horen we het onmiskenbare roepen van de Beflijster. We horen dit diverse malen, zelfs heel dichtbij, maar krijgen de vogel niet in het vizier. Weer bij de huisjes aangekomen, komt er nog een Houtsnip overgevlogen, maar dan is het al vrij donker.

Ieder jaar is dit weer een prachtige wandeling met wisselend weer en soms een lage temperatuur. Deze avond was een perfecte combinatie van de diverse factoren. Gemiste soorten dit jaar waren Tapuit, Goudvink en voor de Grasmus en Braamsluiper was het nog wat te vroeg.

Luc bedankt en graag tot ziens in het duin.

Jongerenrubriek “HET WINTERKONINKJE”

Cees Baart

Het is zondag 13 mei als ik jullie kopij van de Jongerenrubiek ’verzamel’. Hierbij valt me op, dat de opkomst van jullie steeds groter wordt! Regelmatig gaan er 10 tot 12 of zelfs meer kinderen met de excursies mee en zijn ook al een behoorlijk aantal van jullie jeugdlid geworden. Het is daarbij ook leuk om te vertellen dat de laatste keer Lonnie Bregman met de Nachtegalenexcursie mee is geweest. Hij heeft als ouder jeugdlid mede deze excursie begeleid en jullie een en ander over de vogels verteld. Wij vinden dit een hele leuke ontwikkeling en willen wat ons betreft hier zeker mee doorgaan. Tijdens deze excursie vertelde Lonnie ook nog dat als je Facebook hebt, je dan hierop via de Vogelwerkgroep Midden-Kennemerland interessante informatie over vogels kunt lezen.

Intussen gaan we richting het einde van het excursieseizoen. In juni vergaderen we met elkaar over wat we van de excursies van het afgelopen jaar gevonden hebben en welke excursies we voor het nieuwe seizoen gaan bedenken. Hiervoor hebben we ook enkele ‘oudere’ jeugdleden uitgenodigd om dit samen met ons te doen. Eind augustus horen jullie hier meer over. Rest mij jullie namens alle excursieleiders voor straks een zonnige en vogelrijke vakantie toe te wensen.

Roofvogelexcursie

***A**mber Warners.*

Eerst gingen we op zondag 11 maart kijken naar wat nesten. Die waren natuurlijk van roofvogels. Daarna gingen we naar de Hoep. In de Hoep kregen we een zoekkaart van Nederlandse roofvogels. Hier hebben we de opgezette roofvogels proberen te herkennen met behulp van deze kaart.

De kaart hebben we ook mee gekregen naar huis samen met nog een boekje. In de Hoep gingen we ook nog een film bekijken. Na de film zijn we de duinen in gefietst. Daar hebben we op een heuvel roofvogels gekeken. We hebben de Havik en de Buizerd gezien. Ze waren ver weg maar met de verrekijkers konden we ze wel goed zien. Het was weer een leuke excursie.

Weidevogelexcursie

Jan Castricum

Met zes kinderen gingen we deze zondagmorgen 15 april op pad. Het was vooral heel koud en er stond een harde noorden wind. We vertrokken vanaf Sporthal de Bloemen. In de vijver vlakbij de sporthal hebben we gekeken naar een broedende Fuut en broedende Brandganzen. Van daar af zijn we verder gefietst richting de oostelijke dorpsrand van Castricum. Veel activiteit van weidevogels was er niet. Onderweg naar de Grote Ven hebben we nog een paring van een stel Grutto's gezien.

Tureluur

Bij de Grote Ven zelf foerageerden Kluten, wat verderop stonden koppeltjes Grutto's. Hier en daar liepen er Tureluurs hun kostje bij elkaar te scharrelen. Van daar uit zijn we richting de Hempolder gereden. Eerst bij de werkschuur van het Landschap Noord Holland en later bij de kijkhut zelf konden we redelijk uit de wind staan. We hebben er vooral heel veel ganzen gezien: Nijlganzen, Grauwe Ganzen en Brandganzen. Zoveel had ik er daar in polder nog nooit gezien. Met de telescoop van Marian konden we mooi een verscholen Grutto en Kievit op het nest zien. Ook liepen er nog redelijk wat hazen. De meeste bekende weidevogels hebben we gezien maar van het aantal van de afgelopen jaren, leek er op deze zondag weinig meer over. Rond een uur of twaalf zijn we toch wel verkleumd richting huis gefietst.

Grutto

Nachtegalenexcursie

Tim de Leeuw

We moesten ons op 11 mei vrijdagavond om 19.00 uur verzamelen achter het station Castricum. We gingen daarna met 14 kinderen naar de duinen in Egmond Binnen. Toen we er waren hoorden we gelijk een Nachtegaal. We liepen door de duinen met veel duindoornstruiken. Op een veldje zagen we een Witte Kwikstaart. Op een ander veldje zagen we nog een konijn en een haas. Daarna nog een Merel op een paadje en een Huiszwaluw met een groep Boerenzwaluwen. We waren onder de indruk. In het bos hoorde we een Tjiftjaf, een Vink en zagen ook nog in de bomen een Roodborstje en een Koolmees.

We hoorden een Zanglijster, een Fitis en een Koekoek. Tussen de struiken zagen we een Grasmus. Daarna wat verder hebben we een Kraai gezien. Aan de rand van het bos zagen we een Buizerd. Op een heuveltje vloog vlak boven ons een Havik.

We hebben dus heel wat vogeltjes gezien zoals nog Houtduif, Kievit, Zilvermeeuw, Tapuit, Nijlganzen, Spreeuw, Ekster, Pimpelmees, Goudvink, Knobbelzwaan, Wilde Eend, Zwartkop, Winterkoning, Boomleeuwerik en een Fluiter. Het was erg leuk.

Verslag excursie Waterland (Kinseldam), 28-4-2012

Joop Zuiderwijk

Het regent gestaag als wij om zeven uur vertrekken. Die 'wij' dat zijn Huub Huneker, de excursieleider, Renie van de Werf (chauffeur), Peter Schinkelshoek en ondergetekende als schrijver van dit verslag. Een mager aantal maar de weersomstandigheden heb je nu eenmaal niet in de hand. Meestal zit het mee; vandaag zit het tegen.

In Waterland aangekomen - het prachtige landschap doet zijn naam eer aan - zijn de omstandigheden niet veranderd en is er ook geen zicht op verbetering. En dat betekent dus "vogelen vanuit de auto". We volgen de dijk bij Durgerdam en stoppen bij een meertje waar een veertigtal prachtige Kluten actief bezig is voedsel te zoeken en enkele paartjes zich overgeven aan het liefdesspel om het voortbestaan van hun soort veilig te stellen. Het ritueel dat hieraan vooraf gaat is toch wel leuk om te zien. Het vrouwtje ligt plat en uitnodigend op het water terwijl het mannetje beurtelings links en rechts van haar poetsend om haar heen zwemt om uiteindelijk haar van achteren te benaderen, op haar wipt en het moment suprême plaats vindt. En dit met deskundig commentaar van Huub. Ook een paartje Grutto's is met dezelfde intentie bezig. Tussen de bedrijven door is aan de overkant een eenzame Lepelaar geland die naarstig de rand van de plas afstruint naar voedsel. Verder de plas afspeurend noteren we enkele Bergeenden; er zijn Tureluurs en rondvliegende Kieviten en enkele Kemphanen lopen langs de rand van de plas waaronder een man met een nog witte hals. In de grauwe verte staan twee Brandganzen en ook de Nijlgans ontbreekt hier niet; twee stuks vliegen over.

Behalve dat het regent staat er ook een harde wind. Vlak voor ons zijn twee Witte Kwikstaarten in gevecht met deze wind. Ze worden letterlijk weggeblazen. Verderop zitten veel Kokmeeuwen in het land met daarachter een grote groep Ganzen - het zullen wel Grauwe Ganzen geweest zijn - die later, zonder dat dit door ons opgemerkt wordt, weg gevlogen blijken te zijn. Tussen alles door noteren we ook nog enkele Visdiefjes en twee Kleine Mantelmeeuwen. We rijden een stukje verder om te kijken of er tussen de Kokmeeuwen ook Zwartkopmeeuwen te bespeuren zijn. Al gauw hebben we er een in het vizier en nog wel vrij dichtbij. Iets groter dan een Kokmeeuw, een volledig zwarte kop tot aan de hals en vuurrode snavel en poten, geheel wit verenkleed en een opvallend ringetje om het oog. Verderop ontdekken we nog een tweetal. We zullen er nog meer te zien krijgen want deze Zwartkopmeeuwen broeden op de Kinseldam, een buitendijks aangelegde dam waar een gemengde kolonie van Kok- en Zwartkopmeeuwen broedt.

In de hoop dat het in de loop van de ochtend nog eens droog zal worden besluiten we nu door te rijden om dan later vanaf de dijk alsnog een blik te kunnen werpen op deze dam. Langs het Kinselmeer en door het langs de dijk gelegen dorp Uitdam met zijn pittoreske houten huisjes, rijden we het binnenland in op zoek naar een gelegenheid om de inwendige mens wat te versterken. In de diverse dorpjes vangen we bot en zo belanden we uiteindelijk in Monnickendam in een bruin café waar we met parkeren een half uur de tijd hebben. En het is nu zowaar ook opgehouden te regenen.
Met Huub op de achterbank als kaartlezer rijden we over smalle weggetjes tussen de weilanden door. Overal zijn groepjes Grauwe Ganzen en de meesten hebben pullen. Verder zijn er weinig weidevogels te bespeuren. Een enkele Scholekster maar daar is dan ook alles mee gezegd. Terug op de Uitdammerdijk en voorbij het Kinselmeer, waar een eenzame Fuut het rijk alleen heeft, wordt de auto aan de kant gezet en kunnen we nu buiten staan wat overigens een koude bedoening is. Dit wordt goedgemaakt door twee overvliegende Watersnippen; zij zijn helaas heel kort in beeld. Hier signaleren we ook onze eerste Gierzwaluwen. Zij vliegen boven ons rond maar ook laag en tegen de harde wind in langs en over de dijk. Er is duidelijk sprake van trek. Ook Boerenzwaluwen en een enkele Huiszwaluw worden waargenomen.

Boven een rietveld zweeft een Bruine Kiekendief, aanvankelijk één maar een tweede meldt zich even later. Zo nu en dan zakken ze weg in het riet om er dan weer uit op te stijgen. Als afsluiting dan nog de Kinseldam. We

klauteren de dijk op vanwaar we op de kop van de dam kijken. Het zit er vol met meeuwen maar het is ondoenlijk een goede kijk te hebben. We hebben moeite ons evenwicht te houden zo hard blaast de wind tegen ons aan. We gaan dan ook gauw weer naar beneden en stellen ons tevreden met de over en weer vliegende meeuwen waaronder dus ook veel Zwartkoppen te herkennen zijn mede door het geluid dat ze maken.

We houden het nu verder voor gezien en keren weer huiswaarts. Ondanks het slechte weer hebben we toch heel veel moois gezien en was dit beslist geen verloren ochtend.
Met dank aan alle betrokkenen.

Excursie Amsterdamse Waterleiding Duinen, 6-5-2012

Jan Zweeris

Met 6 personen stonden we om 6 uur bij ons startpunt. Het weer was goed. Bewolkt. Af en toe zon. Weinig wind. De 6 vroege vogels werden bij aankomst al meteen in de ochtendstilte begroet door vroege vogel gezang. Het eenvoudige geluid van de Boomkruiper, de korte tek van de Grote Bonte Specht, de beginfase van het Nachtegaal lied en het riedeltje van de Zwartkop, die al wat meer noten op zijn zang had.

Op het Oranje meertje was het heel rustig. Alleen een paar Kuifeenden zwommen er wat rond. Twee Nijlganzen op de oever begonnen ook wakker te worden. Geen Visarend, geen...., niks van dit alles. Dus gauw weer verder langs de betonnen beek. Ook daarin alleen maar wat mini visjes en een grotere Rietvoorn met zijn rode vinnetjes.

Om ons heen wel allerlei zangers, die helaas overstemd werden door de sterke zang van de Vinken en de Nachtegalen. Af en toe zou je ze wel het zwijgen willen opleggen. Maar ja ..... als we goed onze oren spitsten, konden we het gezang van de Boompieper, Braamsluiper, Boomleeuwerik en Grasmus onderscheiden. Nu en dan vertoonde er zich ook wel één, zoals een Boompieper, die uit de top van een struik zingend omhoog fladderde en als een parachuutje weer omlaag zakte.

Al wandelend, met nu en dan een verwarmend zonnetje, zagen we een zingende Gekraagde Roodstaart tussen het jonge groen van een Berk. Een plaatje. Zanglijsters hoorden we een enkele keer. De Fitis en de Tjiftjaf des te meer, met hun duidelijk herkenbare riedel. Sommige koesterden zich al zingend in de ochtend zon. Konden wij ze ook nog eens goed bekijken. De meertjes hadden allemaal het zelfde gebrek: alleen enkele Kuifeenden. De Aalscholver plas was wel wat beter bevogeld. Een vrij grote kolonie had zich gevestigd in de bomen en struiken rondom het meertje. Op veel nesten werd gebroed. Een aantal vogels kwam aanvliegen met nestmateriaal. Veel Aalscholvers zaten op de eilandjes te luieren of zich te poetsen. Canadese en Grauwe Ganzen, Kuifeenden en een enkele Tafeleend hielden zich daar ook op. In het riet hoorden en zagen we een Rietgors[man]. Boven het water gierden Gierzwaluwen als straaljagers door de lucht en over het water: Boerenzwaluwen die daar ook lustig aan meededen. Net als een enkele Huiszwaluw. Opvallend was in het gebied het kort afgegrazen gras. Het wemelde er dan ook van de Damherten.

Zo wandelden we een aantal uren door het duingebied, onderbroken door een slok thermoskoffie en een koek of boterham. We genoten van het jonge groen in allerlei schakeringen. De bloeiende Driekleurige Viooltjes, de rijkbloeiende Vogelkers vol witte trossen tussen het lichte groen. Look zonder Look met de witte bloemetjes verspreidde een lichte uiengeur.
Paarse Hondsdraf en Witte Dovenetel deden ook mee aan dit pronkfestijn.

Aan het eind van onze tocht streken we neer op het terras van herberg De Oase. Onder het genot van koffie en appelgebak rondden we deze mooie excursie af. Bedankt Bart.

Verslag “Rondje Texel”, 12-5-2012

Joop Zuiderwijk.

Even over zessen vertrekken we met zeven personen t.w. Marian van Leeuwen, Renie van der Werf, Jan Baart, Ronald Sunnotel, Ben Tromp, Joop Zuiderwijk (verslagschrijver) en Jan Zweeris als vervangend excursieleider. Bij de haven van Den Helder voegt Joke Huijser, onze fotografe, zich bij de groep. We zijn ruim op tijd voor de boot van zeven uur en een klein halfuur later worden we op Nederlands belangrijkste vogeleiland afgezet. Allereerst rijden we naar de haven bij het NIZO

gebouw waar zich volgens waarnemingen.nl een Zwarte Zeekoet zou ophouden en deze voor ons land zeldzame vogel mag dus niet gemist worden. Op het grasveld bij het begin van de haven staan zestig Rotganzen te grazen, de ganzensoort welke op Texel veelvuldig voorkomt. Dan op zoek naar de Zwarte Zeekoet en na enige tijd zoeken en klauterwerk over een basaltdijkje (niets voor mij) wordt de vogel aan de overkant van de haven ontdekt. Erg spectaculair blijkt het beestje overigens niet te zijn, kleiner dan de gewone Zeekoet en nogal verfomfaaid door de harde wind. Overige vogels die in de haven gemeld worden: een Middelste Zaagbek, een Fuut en enkele Eidereenden. Terwijl de anderen op zoek zijn houd ik mij bezig met een Tapuit die vlak voor mij over het veld trippelt. Het is werkelijk een pracht exemplaar en ook de anderen kunnen bij terugkeer nog deze schoonheid aanschouwen. In de loop van de dag zullen we nog vaker Tapuiten te zien krijgen maar niet meer zo dichtbij als nu. Ondertussen zijn de Rotganzen op de wieken gegaan en langs ons vertrokken. Boven ons vliegen regelmatig luid krijsende Grote Sterns en Visdiefjes over. Geheel wit als deze vogels zijn steken zij mooi af tegen de blauwe lucht.

Zwarte Zeekoet Foto: Joke Huijser

Vervolgens rijden we iets verder voorbij ’t Horntje naar een overigens onooglijk stukje terrein grenzend aan het water waar mogelijk de Dwergstern zou zitten. Deze blijkt er niet te zijn maar er valt toch wel wat te zien. Op een rij basaltstenen aan de voet van de dijk scharrelen Steenlopers en Scholeksters en op het genoemde terrein zien we Kneutjes van hot naar her vliegen, en ook enkele Tapuiten, drie dartelende Witte Kwikstaarten en Houtduiven. In een struik bij de geparkeerde auto’s tsjilpen Huismussen, met mogelijk (?) een enkele Ringmus daar tussen, er lustig op los. Boerenzwaluwen scheren als jachtvliegtuigen door de ruimte.

We keren weer terug en gaan naar de noordkant van de Mokbaai naar het natuurreservaatje De Petten. Het is inmiddels 10.00 uur en tijd voor een bakje koffie. Ondertussen is het weer aan het versomberen: koud en een aanwakkerende harde wind maar vooral dit laatste is nu eenmaal inherent aan Texel. We hebben er met onze kleding wel rekening mee gehouden.
De Petten is een plas-dras gebied met eilandjes en schelpen strandjes bevolkt met massa’s Kokmeeuwen, Visdiefjes en met stip genoteerd: de kolonie broedende Grote Sterns. Het is een en al wit wat je ziet. Er is grote bedrijvigheid bij de vogels; ze vliegen af en aan en maken een enorm kabaal. Ook zijn er talrijke Kluten, wadend in het ondiepe water met hun omhoog gebogen snavel zoekend naar voedsel. Deze wit-zwarte vogel is echt een toonbeeld van elegantie.

Tussen al dat wit brengen Bergeenden nog wat andere kleur aan. Verder bespeuren we nog wat Tureluurs, enkele Steenlopers, Grauwe Ganzen en een Kolgans. Als het begint te regenen kruipen we in de auto’s en rijden we door naar de andere kant van de Mokbaai. We stoppen bij het uitzicht plateau van de Geul (het is weer gestopt met regenen) met uitzicht op het meertje omzoomd door bomen, waar normaliter een kolonie Lepelaars hun nesten in heeft gebouwd. Deze zijn echter niet te bekennen. In de plaats daarvan hebben Aalscholvers zich meester gemaakt van deze bomen waarvan enkele door uitwerpselen al behoorlijk beginnen af te takelen. Geen Lepelaars dus in de bomen maar wel zo nu en dan een overvliegende, zelfs eenmaal een groepje van vier. Ook op het meertje is niet meer te bespeuren dan een eenzame Kuifeend, twee Bergeenden en een Blauwe Reiger langs de kant. En boven het duin zweeft een Bruine Kiekendief. Ook in de Mokbaai is het rustig. In het natte gedeelte in het midden van de baai een strook Rosse Grutto’s met daarbij een tiental Zilverplevieren. Op het droge dicht gegroeide deel lopen wat Grauwe Ganzen met al flink gegroeide jongen, er zijn wat Bergeenden en een

koppeltje van vier overvliegende Grutto's, meer valt er niet te beleven. We hebben het hier wel eens levendiger gezien.

We besluiten dan ook maar verder te gaan richting Oudeschild en daar te gaan lunchen. Onderweg treffen we in een weiland op korte afstand van de weg een groep van zo'n veertig Rosse Grutto's waarvan met name de mannen het predicaat "pracht exemplaar" ten volle verdienen. Van zo dichtbij hebben we ze zelden kunnen bekijken. Ook kunnen we nog twee achter elkaar vliegende mannen Slobeend op de lijst bijschrijven en passeren we aan "de Rede" een groep Rotganzen vlak langs de weg. In Oudeschild, een plaatsje met leuke oude vissershuisjes, lunchen we in een visrestaurant, een sublieme zaak met een grote keuze aan allerlei soorten gebakken- en verse vis, belegde broodjes, salades, vis menu's; kortom een assortiment "om je vingers bij af te likken". En dit geldt dan voor iedereen die van vis houdt.

Over de IJsdijk, de weg langs de Waddenzeedijk, rijden we noordwaarts langs de meerdere grote en kleinere plasjes waar het altijd wemelt van vogels. Hoofdzakelijk zijn dit Kokmeeuwen, Visdiefjes, Grote Sterns en Kluten en natuurlijk Bergeenden al dan niet broedend op de (aangelegde) eilandjes en kale schelpen strandjes zoals de Kluten dat doen onder andere in het plasje genaamd "Wagejot". Vaak zijn bij deze plassen ook Watersnippen te zien maar vandaag helaas niet één. Het plasje bij kijkhut Dijkhuizen levert niets nieuws op behalve wat Brandganzen die we nog niet eerder gezien hebben. De IJsdijk verder afrijdend, inmiddels Lancasterdijk genaamd (naam ontleend aan een in de 2e wereldoorlog neergestorte bommenwerper), eindigt deze voor ons bij het natuurgebied Utopia waar de weg voor auto's is afgesloten. Verderop is een schelpen-eilandje waar Dwergsterns zouden broeden, wel een stuk lopen en voor mij net iets te ver. Overigens zijn deze kleine, sierlijke en zeer wendbare vogels met het gele snaveltje ook door mij te bewonderen want er vliegen er veel rond. Met daarbij een prachtige Gele Kwikstaart op slechts enkele meters afstand in de berm van de weg en twee paar Eidereenden zwemmend aan de voet van de dijk: tijd toch goed besteed.

Als de groep weer kompleet is strijkt vlakbij ons nog een Lepelaar neer om even later weer verder te vliegen. Ook wij vervolgen ons rondje Texel door de polder Eijerland over de Slufterweg met aan weerszijden omgeploegde akkers waar onlangs meerdere Morinelplevieren gezien zijn. Maar hoe wij ook speuren naar deze zeldzame vogel; we vinden er geen een. Jammer,

maar je kan nu eenmaal niet altijd geluk hebben. Het volgende doel is het getijdengebied de Slufter. Vanaf het uitzichtplateau boven aan de opgang overzien we deze kale vlakte. Veel is er niet te zien. Er staat slechts één meeuw en wel een met gele poten; het zou dus een Geelpootmeeuw moeten zijn? Een verrassend moment als een Blauwe Kiekendief zo maar vlak voor ons langs vliegt. Het zal niet vaak gebeuren deze vogel van zo dichtbij te zien te krijgen. Meer is er echter niet te beleven en langer blijven heeft dan ook weinig zin.

Lepelaar Foto: Joke Huijser

Op de parkeerplaats van het duinreservaat de Muy tipt een mede vogelaar ons dat in het gebied tussen Boerenzwaluwen ook een Roodstuitzwaluw huist en dat vraagt erom onderzocht te worden. Al moet het hele gebied hiervoor doorkruist worden en dat is voor deze verslagschrijver net iets te veel. Na een halve kilometer door een mul zandpad sjokken - waarbij de anderen inmiddels uit zicht geraakt zijn - gaat het dus rechtsomkeert en stelt hij zich tevreden met het luisteren naar de melodieuze zang van een Nachtegaal gemengd met het gekwaak van een kikker in een nabij gelegen poel. Verder nog twee Witte Kwikken en in het belendende open veld nog een enkele Grutto.

Bij terugkomst kan de groep met tevredenheid melden de Roodstuitzwaluw inderdaad gezien te hebben. Ook werden hier nog een Gele Kwikstaart en een Engelse Kwikstaart gezien plus een Oeverzwaluw en twee Zomertortels; beslist mooie waarnemingen. Op de akker naast de parkeerplaats is een tractor aan het werk zeer ten gerieve van een groep Kleine Mantelmeeuwen die azen op een lekker hapje.

Het wordt zo langzamerhand tijd om de terugtocht te aanvaarden. Onderweg noteren we nog een Bruine Kiekendief en een Buizerd die naast ons een stukje met ons mee vliegt. Als wij links af moeten vliegt hij rechtdoor. Dit is feitelijk voor ons het afscheid van Texel want iets bijzonders wordt er verder niet meer gezien. De zeven-uur boot brengt ons weer naar het vaste land waar we afscheid van elkaar nemen na een mooie, zij het frisse en winderige dag vogelen. Met onze dank aan organisatie en leiding.

Vogelbladen

Rien Burger

De Kieft, nr 1, 2012 (VBW "Zaanstreek")

-Uit een onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen in ZW.Friesland is gebleken dat Grutto's op lange termijn geen toekomst hebben op intensief beheerd grasland. Dit is het grasland van grote veeboeren met "turbogras". Het wordt vroeg en veel gemaaid, is kruidenarm, heeft geen greppeltjes en de grondwaterstand is laag. Het tegenovergestelde is extensief grasland dat wel kruidenrijk is en een hoge waterstand heeft. Het vroege maaien heeft o.a. tot gevolg dat de predatie van kuikens veel hoger is omdat op de kale vlakte de kuikens veel meer zichtbaar zijn. Op de extensief beheerde graslanden treft men ook grotere insecten aan, waardoor de kuikens beter opgroeien. Het is in dit verband aardig te vermelden dat op de extensief beheerde weilanden in het Wormer- en Jisperveld de Grutto weer wat toeneemt. Ook met de andere weidevogels gaat het in dit gebied wat beter.

De Kleine Alk, nr 1, 2012 (VWG "Alkmaar")

-Een telling van het aantal broedende Huiszwaluwen in het gehele werkgebied heeft een uitstekend resultaat opgeleverd: 572 stuks En dan te bedenken dat het bij de vorige telling in 1997 slechts 250 bedroeg. Vooral in Koedijk (69), Grootschermer (46) en Oost-Graftdijk (49) werden hoge aantallen aangetroffen.

- Tellingen van vink-achtigen in de Rekerhout (park in noord Alkmaar) in de winter van 2010/2011 lieten zien dat Keep en Goudvink vooral aanwezig zijn in februari, Appelvink in januari/februari en Sijs de gehele winter door.

Het Vogeljaar, nr 6, 2011
-Zweedse onderzoekers hebben met behulp van minuscule zendertjes op de vogels ontdekt dat de Poelsnip misschien wel de snelst trekkende vogel ter wereld is. Zij vonden dat een vogel non-stop in 70 uur een afstand van 6760 km overbrugde - een gemiddelde snelheid van 97 km/uur !
Jaarverslag Vogelwacht Franeker e.o., 2011
-Onderzoek met zendertjes heeft aangetoond dat Giervalken (het grotere maatje van de Slechtvalk) 's winters vaak op zee vertoeven. Zij zitten dan op ijs-schotsen vanwaar ze jagen op Zeekoeten, Meeuwen, etc.
-Door de vogelwachters (ongeveer 200 personen) van Franeker zijn in 2011 ook de weidevogels in de wijde omgeving geteld. Bij de Kieviten werd een fikse daling gevonden t.o.v. vorig jaar, de Grutto daalde licht en de Scholeksters en Tureluurs bleven vrijwel constant. Vooral de daling van de Kievit was verontrustend: 33% van het gemiddelde van de laatste 30 jaar !
De Meerkoet, nr 1, 2012 (Natuurver. Wierhaven)
-In dit nummer staat een mooi artikel van Wim Tijsen over een dappere Tureluur die met een half verlamd pootje zijn bestaan tracht door te komen. Een echt Wim Tijsen verhaal!
Tussen Duin en Dijk, nr 1, 2012
-Waarschijnlijk staat de Zilvermeeuwen die broeden op Texel en het sluis-eiland in IJmuiden een zware tijd te wachten. Uit onderzoek met behulp van gekleurde pootringen is namelijk gebleken dat genoemde Zilver-meeuwen vaak foerageren op de strekdammen voor de kust bij de Hondsbossche- en de Pettemer Zeewering en juist daar wil men door zandsuppletie de kust versterken. Het gevolg zal zijn dat veel strek-dammen onder het zand zullen verdwijnen en dat zo de mosselen, enz. niet meer voor de vogels bereikbaar zullen zijn. Niet alleen de Zilver-meeuwen zullen trouwens hiervan schade ondervinden, maar ook soorten als Scholekster, Paarse Strandloper en Tureluur.
Sovon-Nieuws, nr 1, 2012
-De afgelopen bizarre winter met z'n abnormaal zachte december en januari en zijn ijskoude februar,i heeft de nodige vogelslachtoffers geëist. Vele steltlopers bleven in de Waddenzee hangen en juist deze voedsel-bron vroor voor een groot deel in korte tijd dicht. Vooral veel Scholeksters, Steenlopers en Tureluurs legden het loodje. Ook in het Deltagebied was de sterfte aanzienlijk. Hoewel er nog geen cijfers beschikbaar zijn, lijkt het er op dat ook de IJsvogel en Winterkoning een flinke tik hebben gehad door de strenge winter.
-Het MUS project, de actie om de stadsvogels beter in kaart te brengen, bestaat nu 5 jaar. Uit de nu beschikbare cijfers kunnen voorzichtig wat

conclusies getrokken worden. Het gaat goed met de Krakeend, Ooievaar, Boomklever en loofzangertjes zoals de Grasmus en de Zwartkop. Redelijk constant blijven de Fitis, Tjiftjaf, Koolmees en Pimpelmees. Verliezers zijn Blauwe Reiger, Waterhoen, Winterkoning en Roodborst. Merkwaardig is de gestage achteruitgang van de Merel. Mogelijk heeft de droogte in het voorjaar van de afgelopen jaren en daarmee de geringe beschikbaarheid van regenwormen daarmee te maken.

WAARNEMINGEN IN HET WERKGEBIED

Leo Heemskerk

Dit waarnemingen overzicht beslaat de periode van 1 januari t/m 31 maart 2012. De eersten weken was het zeer nat en op 3 en 5 januari was er een storm (kracht 9). Verder was er in deze periode een vorstperiode van 29 jan t/m 12 feb. Dit overzicht is kleine selectie van leuke waarnemingen uit het waarneming.nl archief (225 waarnemers/3962 waarnemingen) en trektellen.nl. Alle waarnemingen zijn te lezen op waarneming.nl en trektellen.nl. Alle waarnemers worden hartelijk bedankt voor het invoeren van hun waarnemingen, ook al zijn dus niet alle waarnemingen in dit overzicht verwerkt. Het teken -> geeft aan overvliegend. Vragen over http://www.waarneming.nl kunnen gesteld worden aan info@ waarneming.nl of eventueel aan ondergetekende. Mocht u vragen of opmerkingen hebben over dit overzicht, mail dan naar leo@heemdijk. demon.nl of bel me op 0251-655222.

Eerst een Fenologie overzicht uit waarneming.nl voor de periode 1 januari t/m 31 maart 2012:

15 mrt. Zomertaling NHD – Karpervijver
10 mrt. Rode Wouw - Uitgeest
29 jan. Kluut Wijk aan Zee - duinen en strand t.h.v. Reyndersweg
25 mrt. Kleine Plevier NHD - t.h.v. Paal 48
23 feb. Grutto Castricum - Plasjes N203
1 jan. Dwergmeeuw IJmuiden – Noordpier
24 mrt. Visdief Castricum aan Zee
25 mrt. Grote Stern NHD - t.h.v. Paal 48
4 jan. Boomleeuwerik NHD – Infiltratiegebied
16 mrt. Boerenzwaluw Heemskerk - Waterberging Noorderveld
11 mrt. Tjiftjaf NHD – Infiltratiegebied

23 mrt. Fitis NHD - Terrein Castricum
26 feb. Zwartkop Castricum
20 mrt. Blauwborst NHD – Vogelduin
24 mrt. Zwarte Roodstaart Heemskerk
28 mrt. Gekraagde Roodstaart NHD - Terrein Egmond
16 mrt. Tapuit NHD – Infiltratiegebied
12 mrt. Rouwkwikstaart NHD - Terrein Egmond
24 mrt. Boompieper Castricum – Zeeweg

Roodkeelduiker
Op verschillende dagen vlogen Roodkeelduikers langs de kust of werden op zee gezien. Op 22 januari werd een Roodkeelduiker dood gevonden op het strand van Castricum door Willem Dekker
Parelduiker
Op 26 februari werden twee Parelduikers langs vliegend geteld van af de trektelpost Castricum aan Zee door Guido Keijl. Alle twee winterkleed; één vloog naar zuid, de andere naar noord. Hans Schekkerman had er op 17 maart één naar Noord langs dezelfde trektelpost
Dodaars
Op 3 februari werden maar liefst 30 Dodaarzen geteld op het Hoefijzermeer door Willem Olbers
Kuifduiker
Vanaf begin februari tot eind maart werden 1 en soms 2 Kuifduikers gezien bij de Noordpier van IJmuiden
Geoorde Fuut
Op 24 maart was een Geoorde Fuut bij de Noordpier aanwezig
Fuut
Tijdens trektellen werd op 19 februari 750 Futen op zee (ter plaatse) geteld door Hans Schekkerman
Roodhalsfuut
Op 30 maart vier vogels naar noord op 30 Maart; Hans Schekkerman
Noordse Stormvogel
Verschillende exemplaren vlogen in deze periode langs de kust. Helaas werden ook 4 dode vogels gevonden op het strand.
Vaal Stormvogeltje
Tijdens zeetrek op Castricum aan Zee werden er op 5 januari één richting zuid, en op 8 januari één richting noord geteld
Jan-van-gent
Enkele Jan van Genten langsvliegend en 4 exemplaren dood gevonden

Aalscholver
Een opvallend aantal van 900 exemplaren werd geteld door Hans Schekkerman. Ca. 300 foeragerend tussen en buiten de pieren en om 14:50 uur daar nog eens 600 vogels bijkomend die uit het oosten over het Noordzeekanaal kwamen aanvliegen

Grote Aalscholver
Op 14 januari werd een exemplaar bij de Havens & Sluizen van IJmuiden gezien en gefotografeerd. Marc de Bont , Peter Hoppenbrouwers, Roy Slaterus en Harvey van Diek

Kuifaalscholver
De gehele periode verbleef 1 tot maximum 3 exemplaren bij de Noordpier, in de Havens of bij de sluizen van IJmuiden

Roerdomp
In totaal werd 11 maal een waarneming gedaan van de Roerdomp in het Infiltratiegebied. Opvallend was een waarneming van 2 exemplaren op 18 februari door Jos Vroege. Twee exemplaren die een tijdje na elkaar uit het riet kwamen, opvlogen en wat verder noordoostelijk in de rietrand landden

Grote Zilverreiger
De gehele periode werden deze grote witte reigers in het gehele werkgebied gezien. Opvallend is de waarneming op 4 februari van 10 exemplaren op het schiereiland in het Alkmaardermeer bij Akersloot. Dit was rond 17:00. Een mogelijke slaapplaats in onze regio? Dit vermoeden wordt gedeeltelijk bevestigd door de waarneming van 5 exemplaren die door Cock Reinders werd gedaan: groep van maar liefst 5 vogels laag naar oost - richting slaapplaats? Dit was langs de provinciale weg (N203) ter hoogte van de stoplichten bij Castricum. Cock Reijnders heeft op 10 februari mooie foto's gemaakt van een Grote Zilverreiger die een waterral vangt. Zie waarneming.nl

Ooievaar
2 mrt. 1 overvliegend NHD De Krim Marja Pruis en Rob Smit
5 mrt. 1 ex. rustend Egmond-Binnen Cees Baart op lichtmast voetbalveld
6 mrt. 1 ex. Castricum (gemeente) Onno Steendam

Chileense Flamingo
21 mrt. 1 ex. rustend Uitgeest - Uitgeestermeer Ayesha Sitter
Drijvend en vliegend gezien (foto's op waarneming.nl)

Kleine Zwaan
1 feb. 2 ex. NHD Infiltratiegebied Arnold Wijker en Luc Knijnsberg
4 feb. 52 ex. -> west NHD Infiltratiegebied Jos Vroege, Cock Reijnders en Arnold Wijker De aanwezige Wilde Zwanen reageerden mooi op deze groep. Tien kwamen er nog even terug om zich te laten fotograferen

6 feb. 4 ex. NHD Infiltratiegebied Arnold Wijker en Luc Knijnsberg

Kleine Zwanen Foto: Cock Reijnders

Wilde Zwaan
De gehele periode verbleven Wilde Zwanen in het infiltratiegebied. De grootste groepen:
5 feb. 40 ex. NHD Infiltratiegebied Bobby Bok
6 feb. 45 ex. NHD Infiltratiegebied Arnold Wijker
Toendrarietgans
4 mrt. 1 ex. Heemskerker Noordbroekpolder Hans Schekkerman Tussen de kollen
Kolgans (groot aantal)
3 mrt. 500 ex. Heemskerker Noordbroekpolder Hans Groot
4 mrt. 545 ex. Heemskerker Noordbroekpolder Hans Schekkerman, Henk Levering Ongeveer 75% onvolwassen
5 mrt. 500 ex. Castricummerpolder Willem Olbers
Dwerggans
3 mrt. 1 ex. -> NO NHD Terrein Castricum Henk Levering "vloog samen met 4 kolganzen over, ook gehoord"

Grauwe Gans
27 jan. 1000 ex. Limmen - Limmerpolder Peter van Renen
4 feb. 501 ex. NHD Infiltratiegebied Arnold Wijker
5 feb. 470 ex. -> west Castricummerpolder Hans Schekkerman "naar slaapplaats in infiltratiegebied?"
11 feb. 801 ex. NHD Infiltratiegebied Arnold Wijker
Brandgans
3 feb. 400 ex. -> zuid boven Heemskerk Hans Groot
23 feb. 2100 ex. Castricum - Plasjes N203 Cees de Vries
26 feb. 1025 ex. De Groote Ven Hans Schekkerman
4 mrt. 580 ex. Castricum - Plasjes N203 Hans Schekkerman
8 mrt. 700 ex. Castricummerpolder Peter van Renen
8 mrt. 390 ex. Castricum - Plasjes N203 Hans Schekkerman "'s Middags zat exact hetzelfde aantal vogels in het dorp + de Karpervijver, m.u.v. een groepje van 54 in de polder."
10 mrt. 1000 ex. Castricummerpolder Marian van leeuwen
Rotgans
Van 1 t/m 17 februari een Rotgans aanwezig in het NHD Infiltratiegebied
Nijlgans
12 feb. 217 ex. rustend in het NHD Infiltratiegebied Arnold Wijker
Roodschoudertaling
21 feb. 1 ex. Limmen Peter van Renen
Carolina-eend
14 jan. 1 ex. Peter van Renen
Mandarijneend
Gehele periode aanwezig; op 2 februari 7 ex. in de Karpervijver
Smient
11 feb. 3000 ex. Castricum (gemeente) Willem Olbers "In groepen heen en weer vliegend; ook aan de andere kant van de Zeeweg. Ik denk dat ze van het Alkmaardermeer komen"
12 feb. 8000 ex. Castricum (gemeente) Willem Olbers "Beduidend meer dan gisteren. Ook aan de andere kant van de Zeeweg"
Zomertaling
15 mrt. 7 ex. NHD Karpervijver coby hensen 4 mannetjes 3 vrouwtjes
15 mrt. 3 ex. NHD De Krim Koen
23 mrt. 2 ex. NHD De Krim Luc Knijnsberg
25 mrt. 1 ex. foeragerend Zomertaling NHD De Krim Arnold Wijker
25 mrt. 1 ex. foeragerend Zomertaling NHD De Krim Sander Schagen
26 mrt. 1 ex. NHD De Krim Willem Olbers
29 mrt. 1 ex. Heemskerker Noordbroekpolder Judith Rotteveel

Krooneend
De gehele periode 1, soms 2 vogels in het NHD Infiltratiegebied
Toppereend
5 feb. 1 ex. IJmuiden - Noordpier S. Koolwijk "in groepje met Tafeleenden
10 feb. 3 ex. IJmuiden - Zuidpier Rutger Rotscheid
11 feb. 1 ex. IJmuiden - Noordpier Willem Olbers "Tussen de “Brilduikers"
25 mrt. 2 ex. -> noord NHD t.h.v. Paal 48 Erwin Reinstra
Grote Zee-eend
23 jan 1 ex -> noord Castricum aan Zee Mark Res
Nonnetje
6 feb. 12 ex. NHD Infiltratiegebied Arnold Wijker
Rode Wouw
Op 10 maart zag Bas Hooreman een Rode Wouw vliegen boven Uitgeest
Zeearend
Luc Knijnsberg zag op 31 jan. een derde kalenderjaar Zeearend boven het NHD Infiltratiegebied naar zuid vliegen: "Kwam van noordoost en zeilde hoog richting zuid; ondanks hoogte wel erg mooi gezien."
Blauwe Kiekendief
Op 7 dagen werden er Blauwe Kiekendieven gezien
Ruigpootbuizerd
In deze drie maanden werden er op 8 dagen Ruigpootbuizerd gezien
Patrijs
2 jan. 6 ex. Castricum (gemeente) Dick Dekker
5 feb. 15 ex. Wijk aan Zee Sanne Koolwijk "stuk of 15 in de berm, toen we aan kwamen rijden vlogen ze op en gingen richting Hoogoventerrein"
2 mrt. 3 ex. Castricummerpolder Tycho Hoogstrate
28 mrt. 2 ex. opvliegend Wijk aan Zee - Vuurbaakduin e.o. Pim Julsing "Vlogen op uit rechterberm naar duinen ten noorden van de Reyndersweg. Hele leuke verrassing na dippen Grote Burgemeester"
Meerkoet
12 feb. 626 ex. NHD Infiltratiegebied Arnold Wijker
6 feb. 355 ex. NHD Infiltratiegebied Arnold Wijker
Kraanvogel
6 mrt. 13 ex. -> noordoost Uitgeest - De Oude Venne Marian van leeuwen
6 mrt. 1 ex. -> noordwest NHD Terrein Bakkum Aad Dekker
Scholekster
8 mrt. 245 ex. slaapplaats Castricum - Plasjes N203 Hans Schekkerman
Goudplevier
15 jan. 2500 ex. Akersloot - Hempolder Henk Levering "Ik kan er eentje naast zitten, maar het zat vol"

20 jan. 400 ex. Castricummerpolder Frank Derriks
17 mrt. 1000 ex. Castricummerpolder Marian van Leeuwen

Zilverplevier

6 feb. 4 ex. Natasja Nachbar "verspreid over strand tussen Noordpier en Castricum aan Zee"
17 feb. 1 ex. -> noord Zilverplevier NHD t.h.v. Paal 43 Natasja Nachbar

Kanoet

3 feb. 1 ex. NHD Infiltratiegebied Cock Reijnders "Samen met tientallen Bonte Strandlopers"
6 feb. 1 ex. NHD Infiltratiegebied Luc Knijnsberg
19 feb. 30 ex. Wijk aan Zee - duinen en strand t.h.v. Reyndersweg M. Laan
20 feb. 1 ex. fouragerend NHD Terrein Egmond Addy van Overbeeke

Drieteenstrandloper

22 jan. 1020 ex. Wijk aan Zee - duinen en strand t.h.v. Reyndersweg Hans Schekkerman "Ongewoon grote concentratie; veroorzaakt doordat noordelijker langs de kust de W-storm en vloed het water vrijwel overal tot vlak aan het duin hadden opgestuwd ? Laatste km voor de noordpier was een van de zeer weinige plekken waar nog strand te vinden was. Twee gekleurringde vogels, vermoedelijk geringd op Vlieland"

Paarse Strandloper

Twee vogels naar noord op 30 maart Hans Schekkerman

Bonte Strandloper

Een 40 tal waarnemingen (315 exemplaren) vooral in februari en maart. Langs Strand, Infiltratiegebied, Duinen, De Groote Ven, De Oude Venne en Waterberging Noorderveld. Opvallend was het aantal van 2053 vogels wat richting noord vloog; geteld door Hans Schekkerman.

Kemphaan

29 jan. 3 ex. Heemskerker Noordbroekpolder Robert Stoker, J. Vroege
Eind maart werden verschillende vogels gezien bij Noordbroekpolder, De Oude Venne, De Groote Ven en het Infiltratiegebied

Bokje

31 jan. 1 ex. NHD Zuidernollen Luc Knijnsberg
Gedurende de vorstperioden van 29 jan t/m 12 feb werden bijna dagelijks Bokjes gemeld op plekken waar nog iets te eten was.
17 mrt. 1 ex. -> noord Bokje NHD Infiltratiegebied Arnold Wijker

Grutto

4 mrt. 435 ex. Castricum - Plasjes N203 Hans Schekkerman
8 mrt. 390 ex. slaapplaats Castricum - Plasjes N203 Hans Schekkerman

IJslandse Grutto

9 mrt. 2 ex. De Groote Ven Rienk Slings "2 uitgekleurde mannen"

Rosse Franjepoot
10 jan. 1 ex. -> zuidwest IJmuiden - Noordpier Mark Res en Willem Olbers
Grote Jager
1 jan. 1 ex. IJmuiden - Noordpier Kees de Jager "Was gewaarschuwd voor een donkere meeuw die je aanviel rond de kop van de pier .... bleek om een Grote Jager te gaan”
2 jan. 1 ex. rustend NHD Karpervijver Ruud Costers "een verrassende binnenlandse waarneming; eerst rustend op water, na 5 min. opvliegend ->Z"
4 jan. 1 ex. NHD Terrein Egmond Arnold Wijker en 3 ex. langs Cast. a Zee
5 jan. 5 ex. richting (4Z,1N) Castricum aan Zee Trektellen Mark Res
6 jan. 2 ex. -> noord Castricum - Strand / Noordzee Rob Bekebrede
22 jan. 3 ex. -> zuid IJmuiden - Noordpier Hans Schekkerman "Bizar: eerst 2 en een minuut later nog 1 Grote Jager over branding/strand naar Z, over ons heen en door richting zuidpier, twee minuten later gevolgd door een groep van 5 **Middelste Jagers**! Daarna tot 17:00 uur niets meer"
22 jan. 3 ex. -> zuid IJmuiden - Noordpier Jeroen Reneerkens

Grote Jager pakt Alk Foto: Arnold Wijker

Middelste Jagers
Op 4, 5, 7, 13 en 21 januari 19 Middelste Jagers (aantallen: 10, 4, 3, 1, 1)
Zwartkopmeeuw
10 jan. 1 ex. IJmuiden - Noordpier Mark Res, Willem Olbers
17 mrt. 1 ex. -> noord Castricum Arend de Jong
Dwergmeeuw
In de eerste helft van januari werden langs het strand op verschillende plekken Dwergmeeuwen gezien
Drieteenmeeuw
Er vlogen veel Drieteenmeeuwen voor de kust in deze periode. Op telpost Castricum aan Zee werden in totaal 8343 Drieteenmeeuwen geteld. Top-dag was 7 januari met 1839 stuks.
Zilvermeeuw
14 jan. 5001 ex. Wijk aan Zee - duinen en strand t.h.v. Reyndersweg Rik van der Starre "een machtig aantal van minimaal 5000 zilvermeeuwen, ca 100 Grote Mantels, eerste winter Grote Burgemeester en enkele Kleine Mantels fouragerend op de scheermessen tijdens het laag wordende tij"
15 jan. 8000 ex. Wijk aan Zee - duinen en strand t.h.v. Reyndersweg Ruud Altenburg "Aantallen werden wel steeds minder door ononderbroken stroom aan honden."
Geelpootmeeuw
18 feb. 1 ex. IJmuiden - Havens & Sluizen Peter Logtmeijer , Paul Ruiters
Pontische Meeuw
14 jan. 1 ex. Wijk a Zee – duinen/strand t.h.v. Reyndersweg R. Altenburg
15 jan. 1 ex. Wijk a Zee - Vuurbaakduin e.o. Arnold Wijker
15 jan. 2 ex. Wijk a Zee – duinen/strand t.h.v. Reyndersweg R. Altenburg
5 feb. 1 ex. IJmuiden - Noordpier Hans Schekkerman
11 mrt. 1 ex. NHD Terrein Castricum Ruud Altenburg
31 mrt. 1 ex. IJmuiden - Noordpier Pierre van der Wielen
Kleine Burgemeester
8 jan. 1 ex. foeragerend Wijk a Zee – duinen/strand t.h.v. Reyndersweg Cees de Vries
17 mrt. 1 ex. -> zuid NHD Terrein Egmond Luc Knijnsberg "Laag over de binnenzijde zeereep samen met een Zilvermeeuw"
30 mrt. 2 ex. foeragerend IJmuiden - Noordpier Hans Schekkerman "1 3kj en 1 4kj tussen de vele Zilvermeeuwen, al zwemmend foeragerend in de brandingszone aan buitenzijde pier”
31 mrt. 2 ex. IJmuiden - Noordpier enkele waarnemers
Grote Burgemeester
4 jan. 1 ex. IJmuiden - Noordpier Steven Wytema

10 jan. 1 ex. IJmuiden - Noordpier Mark Res, Willem Olbers
14 jan. 1 ex. -> noord NHD Hazenduin Hans Stapersma "tijdens SOVON midwintertelling strand"
14 jan. 1 ex. foeragerend Wijk aan Zee - duinen en strand t.h.v. Reyndersweg Rik van der Starre
24 jan. 1 ex. Wijk aan Zee - strand t.h.v. Reyndersweg Luc Knijnsberg "tussen de vele andere meeuwen hier"
1 feb. 1 ex. Egmond aan Zee - strand en zee Arnold Wijker
18 feb. 1 overvliegend IJmuiden - Noordpier Bert Rodenburg
24/31 mrt. 1 ex. IJmuiden - Noordpier verschillende waarnemers

Grote Mantelmeeuw

15 jan. 500 ex. Wijk a Zee – duinen/strand t.h.v. Reyndersweg R.Altenburg

Alk / Zeekoet

Begin januari werden vogels in de branding of op het strand gezien. Sommige dood of bijna dood.
29 jan. 100 ex. -> zuid Castricum - Strand / Noordzee Jan Willem Dekker ben bij 100 gestopt met tellen - één stroom van vogels naar zuid

Kleine Alk

4 jan. 1 ex. -> zuid Castricum aan Zee Mark Res
8 jan. 1 ex. -> noord Castricum aan Zee Hans Groot

Papegaaiduiker

6 jan. 1 ex. -> N Castricum/Zee H. Schekkerman, L. Bregman, P. Admiraal
8 jan. 1 ex. -> noord Castricum aan Zee Hans Groot
22 jan. 1 ex. -> noord Castricum aan Zee Rob Bekebrede

Halsbandparkiet

19 feb. 4 ex. Heemskerk Robbert Duijn
26 feb. 2 ex. Uitgeest Marian van Leeuwen
28 feb. 2 ex. Beverwijk Klaas van den Berg
14 mrt. 4 ex. Heemskerk - Landgoed Marquette Natasja Nachbar

Kerkuil

9 jan. 1 ex. Beverwijk - Zeestraat Ruud Dam
14 jan. 2 ex. Heemskerk - Heemskerkerduin e.o. Piet Admiraal
11 feb. 1 ex. Heemskerk - Heemskerkerduin e.o. Piet Admiraal
30 mrt. 1 ex. vondst (dood) NHD Zweefvliegveld Sander Schagen "Plukresten van Kerkuil in duindoornstruiken"

Ransuil

22 jan. 1 overvliegend Limmen Natasja Nachbar "luid roepend overvliegend, vermoedelijk alarmroep"
9 mrt. 1 ex. Heemskerk Joost Heeremans
25 mrt. 2 ex. paar in broedbiotoop Limmen Peter van Renen

Velduil
25 feb. 1 ex. NHD Zuidernollen Menno van den Bos "Niet zo'n goede foto, maar hij staat er wel op. Er lagen ook nog twee braakballen bij zijn roestplaats. In een ervan zaten vogelbotjes"
IJsvogel
In januari werden op 12 dagen op verschillende locaties ijsvogels gezien. In februari en in maart werd de ijsvogel niet gezien.
Middelste Bonte Specht
Een zeer opvallende melding: 28 jan. 1 ex. NHD Terrein Egmond Hielke Boomsma "Zat in top van dode denneboom samen met 4!! Grote Bonte Spechten." Soort is nog nooit met zekerheid vastgesteld in onze regio.
Kleine Bonte Specht
30 jan. 1 ex. NHD Karpervijver Luc Knijnsberg
11 feb. 1 ex. NHD Karpervijver Peter Mol
In maart begon de Kleine Bonte Specht meer geluid te produceren, wat resulteerde in een tiental waarnemingen in het NHD.
Veldleeuweriken
Vanaf 3 maart op enkele plekken zingend waargenomen.
Strandleeuwerik
30 en 31 mrt. 2 ex. foeragerend NHD Zweefvliegveld Kees Roselaar
Waterpieper
11 mrt. 1 ex. Uitgeest Ruud Altenburg "Roepend"
11 mrt. 1 ex. -> noordoost NHD Infiltratiegebied Hans Schekkerman
Oeverpieper
1 mrt. 13 ex. -> N NHD Zuidernollen Vinkenbaan Cas. "van 7:30 - 12:15"
Grote Gele Kwikstaart
9 jan. 1 ex. roepend Velsen-Noord Lonnie Bregman
Rouwkwikstaart
Vanaf 12 maart werd deze soort gezien op enkele plekken.
Blauwborst
Eerste vogel zingend op 20 maart; zie ook het fenologie overzicht.
Gekraagde Roodstaart
28 mrt. 1 ex. NHD Terrein Egmond Arnold Wijker
Kramsvogel
10 feb. 500 ex. foeragerend NHD Zweefvliegveld Arend de Jong
Siberische Tjiftjaf
24 jan. 1 ex. Heemskerk Bert Rodenburg "Op dezelfde plaats waar Joost Heeremans deze vogel had gezien. Hij maakte geen geluid, zodat mijn opname apparaat zinloos was"

Vuurgoudhaan
14 jan. 1 ex. NHD Soeckebacker Arnold Wijker
23 jan. 1 ex. NHD Terrein Castricum Frank van Groen
10 feb. 1 ex. NHD Terrein Castricum Arend de Jong
26 feb. 2 ex. NHD Terrein Heemskerk Annemieke Vredegoor
26 feb. 2 ex. NHD Terrein Heemskerk Klaas van den Berg
4 mrt. 2 ex. NHD Terrein Castricum Leo Heemskerk
11 mrt. 1 ex. NHD Hoefijzermeer Cees de Vries
12 mrt. 1 ex. NHD Terrein Bakkum Luc Knijnsberg

Boomklever
Het gaat goed met de Boomklever in het NHD. Op verschillende plekken werden Boomklevers gezien en gehoord. Het gaat mogelijk over 6 verschillende roepende Boomklevers.

Klapekster
Minimaal 1 vogel werd gedurende deze periode gezien in het NHD. Hoofdzakelijk Terrein Castricum en Heemskerk.

Klapekster, 27-2-2012 Foto: Ruud Altenburg

Bonte Kraai
15 jan. 1 ex. NHD Soeckebacker Arnold Wijker
Keep
25 mrt. 1 ex. baltsend / zingend NHD Terrein Egmond Arnold Wijker
Sijs
15 jan. 275 ex. foeragerend NHD Terrein Bakkum Dick Dekker
Sneeuwgors
15 jan. 1 ex. -> NO Wijk/Zee–duinen/strand thv Reyndersweg R. Altenburg
21 jan. 1 ex. NHD Terrein Heemskerk Ronald Slingerland - PWN
4 feb. 1 ex. Akersloot - Hempolder Pascal Stroeken
25 feb. 3 ex. -> zuid Castricum - Strand / Noordzee Jan van der Steeg
Geelgors
1 jan. 7 ex. NHD Soeckebacker Ronald Sunnotel
10 jan. 6 ex. NHD Terrein Egmond Noor Mather
14 jan. 6 ex. NHD Soeckebacker Arnold Wijker
25 mrt. 2 ex. NHD De Krim Arnold Wijker

LEZINGEN & EXCURSIES – 2de kwartaal 2012

Commissie Lezingen & Excursies

NB i.v.m. brandveiligheid max. 114 bezoekers voor de lezingen in bezoekerscentrum 'de Hoep'; vol is vol, dus kom op tijd !

Zondag 17 juni: Dagexcursie 'Quackjeswater en Breedewater'.
Excursieleider: Huub Huneker.
Vertrek station Castricum: 6.00 uur; tot ca. 17.00 uur.

Vrijdag 31 augustus tot zondag 2 september: Weekendexcursie 'Lauwersmeer'.
Excursieleider: Huub Huneker.
De inschrijving is gesloten en de deelnemers krijgen bericht.

Zondag 30 september: Dagexcursie Oostvaardersplassen.
Excursieleider: Jan Castricum.
Vertrek station Castricum: 8.00 uur; tot ca 16.00 uur.

Verder hopen we de volgende 'ad hoc' excursies te kunnen houden (afhankelijk van meldingen omtrent aanwezigheid van de betreffende vogel(s), en de weersverwachting):

Zomer: 'Nachtzwaluwexcursie', omgeving Bergen/Schoorl.

Midden aug: Avondexcursie 'Lachsternen', in combinatie met 'ondergelopen bollenveldjes' en/of 'Wieringen'.

Zo'n excursie wordt kort vooraf via de emailkring aangekondigd. Nog niet 'aangesloten' bij VWG-emailkring? Dit kan via onze website.

Noteer ook deze (voorlopige) data alvast in uw agenda:

Zo. 14 okt:	Vogeltrek-excursie NH-Duinreservaat (bij goed trekweer).
Za. 20 okt:	Vogeltrek-excursie NH-Duinreservaat (bij goed trekweer).
Zo. 4 nov:	Dagexcursie Wieringen en telpost Afsluitdijk o.l.v. Huub Huneker.
Di. 13 nov:	Algemene Ledenvergadering.
Di. 20 nov:	Lezing door Wim Tijsen over Rotganzen.
Za. 15 dec:	Ochtend/fietsexcursie in het NHD.
Zo. 20 jan 2013:	Ochtend/fietsexcursie Alkmaardermeeromgeving (o.a. Hempolder) o.l.v. Bart Korf.
Za. 2 feb:	Dagexcursie Friese waddenkust.
Zo. 3 mrt:	Dagexcursie Zuidholland/Zeeland.

Wijzigingen Ledenbestand

De volgende nieuwe leden hebben zich aangemeld:

Dhr. K. Spaargaren en Mw. M. Arler	Laan van Muijs 22	1852 RD HEILOO
Dhr. G. Dirks	Gladiolenlaan 18	1944 KW BEVERWIJK
Mw. A. Koelman	Bullerlaan 113	1945 SP BEVERWIJK
Mw. H. Dekkers	Ruyn Acker 11	1965 RJ HEEMSKERK

Roodstuitzwaluw, Texel, 12-5-2012 Foto: Joke Huijser

Roodstuitzwaluw, Extremadura, 26-4-2011 Foto: Hans Stapersma